

I N T E R M E D I A

REVISTA
CLUBULUI DIN ARAD

conversația

anul II, nr. 1-2 - 29 martie 1991

Prețul unui exemplar 10 lei

REVOLT

„A FOST”

Când, în România ultimului an, pînă și politica e, pînă la urmă, un amestec de gânduri neduse pînă la capăt cu reacții-reflex uavloviene și motivații our emoționale, a gândi revolta - a o gândi, deci! rămîne unul dintre posibilele gesturi de separare a rațiunii și lucidității din ciorba primordială în zeama careia a fost pusă la fiert. (Cum s-ar zice, un prim gest de ... revolta împotriva unei lumi care nu e și a ei. Oricît ai fi de departe de secolul clasicismului și de patria lui, Occidentul, nu poți să nu visezi la spiritul instituit de Descartes, cu echilibrul aproximărilor lui, elementare, desigur, coordonate de o logică oarecum băbească, fără îndoială, dar cit de limpezi, de clarificatoare!

De ce revolta? Fiindcă astăzi pînă și conformiștii momentului sînt niște fosti revoltati, ca să nu mai pomenim micile lor revolte conjuncturale, împotriva celor care, revoltați pe ei, i-ar nedreptăți, pasamite. Traim, cu totii, asadar, o stare endemică de revolta. (e bine!) (e nefiresc de bine, două secole și milenii (parcă) de concordie devitalizată, cenusie, educatoare de neant!

În fond, revolta tuturor și a toate, înregistrată astăzi nu e decît forma acută a unei permanente. O stim de la dialecticienii antichității, o știnea - oîna de curînd, cu voce tare și infatuat - fostul nostru prieten, Karl Marx, ajustînd o haîna ce i se parea prea largă, mustenită din cufarul de zestre al lui Hegel. Dar nu trebuie să-i întrebăm, neapărat, pe filozofi pentru a afla locul revoltei în viața noastră. Viața politică nu e decît virful vizibil al aîsbergului vieții, în general. Revolta e și tipatul nearticulat al sugarului infometat, ori supus unor stimuli prea obositori. Revoltă e și lupta noastră diurnă pentru existență. Revoltă e, pînă la urmă, însași viață. Împotriva nimicului sau, dacă vrem, macar împotriva existenței anorganice.

Nu ambiționez să gîndesc revolta în spațiul unei pagini de revista, așa cum unii retori provinciali: cred că e modelul definitiv realitatea într-un discurs de cinci minute dintr-o sedință a parlamentului. (el mult să stîrnesc o rezonanță în unele cugete, să focalizez asupra unei fereștruciți anume, îndreptată și ea, ca atîtea altele, spre grădina realității.

ils sont partout

Fiindcă, pînă la urmă, revolta e un mod de a privi lumea cu lucrurile și ființele ei. (cu întîmplările sale faste ori nefaste. Or, dacă e un mod de a privi, se cheama că ea este, deopotrivă, un fel de a fi. Starea activă a existenței.

Oameni fiind, acest cîmp tensional al eului - cînd nu, direct, al conștiinței - care se revarsa, mai mult sau mai puțin, direct sau indirect, acut ori subtil, în viața fiecăruia dintre noi, ne împinzeste biografiile, trece de la mine la ce-

lălalt (cu valoare de "nîl", ori de "minus"), scurtcircuitînd și magnetizînd, polarizînd energiile și adînd norii sau răsfirîndu-i în oceanul socialului.

Desigur că, atunci cînd s-au transformat în munți de calcar, miliardele de tone de bioxid de carbon ce înnînzeau Terra primordială n-au făcut decît să se revolte împotriva stării lor dintru încet. Dar nu astfel de revolte - reductibile, toate, la abandonarea inertiei Bunului Dumnezeu în favoarea asumării actului creator - ne fascinează, în aceste zile fierbînti de metamorfoză românească. Societatea, marea arena a revolțelor omești acanarează, irezistibil, toate potențialitățile și outurile investite în act de către noi. Revolta economiei românești, urnită împotriva anchiizei de tip socialist către mobilitatea pieței libere. Revolta unor categorii de oameni dez-

**VIP'S
POUDIQUE**

Apud PETIT LAROUSSE ILLUSTRE (1976)

RÉVOLTE = soulèvement contre l'autorité légitime

RÉVOLTER = se soulever contre une autorité

RÉVOLUTION = changement brusque et violent dans la structure économique, sociale ou politique d'un Etat

Syn.

INSURECTION = soulèvement en armes contre le pouvoir établi

REBELLION = résistance avec violence et voies de fait contre des agents de l'autorité

SOULEVEMENT = mouvement de révolte

REVOLTĂ = răscoală spontană, neorganizată; răzvrătire împotriva samavolniciei autorității de stat

RĂZVRĂTIRE (de la slavul "razvratiti") = răscoală, revoltă

RĂZMERIȚĂ (de la slavul "razmirica") = răscoală, răzvrătire

RĂSCOALĂ = răzvrătire spontană, neorganizată împotriva exploataării; revoltă, rebeliune

REBELIUNE = acțiune colectivă, violentă, împotriva unei autorități sau ordinii constituite; răzvrătire, revoltă

INSURECȚIE = acțiuni de răzvrătire ORGANIZATĂ împotriva unei autorități; acțiune armată cu participarea maseilor sau a unei părți a acestora

REVOLUȚIE = schimbare radicală în raporturile social-economice și politice ale unei societăți ..., schimbare care se poate înapfăptui pașnic sau prin violență...

LOVITURĂ DE STAT = sintagmă tabu în dicționarele românești

COUP D'ETAT = action d'une autorité qui viole les formes constitutionnelles; conquête du pouvoir politique par des moyens illégaux ... (sic) + coup de foudre ...

Concluzii mai mult interogative

Dintre conotațiile acestui grup sinonimic rețin ca esențiale cuplurile antinomice

organizat - neorganizat (spontan)
violent - nonviolent
armat - nearmat

Sub acest aspect, în România dintre 16 și 22 decembrie 1989:

NU a fost insurecție (răzvrătire armată, organizată);

NU a fost rebeliune (o lăsăm mișcării legionare);

NU a fost răscoală-răzmeriță-răzvrătire (ca în 1907);

A FOST, asadar, ceva între REVOLTĂ și REVOLUȚIE.

moștenite, hotarite, în fine, să învețe din mers să participe la modelarea vieții colectivității. În fine, revolta politică, masele compacte de oameni grupate în jurul unor reflexe, dar și al unor programe diverse de structurare a viitorului, abia dezmoștite dintr-o străveche paralizie.

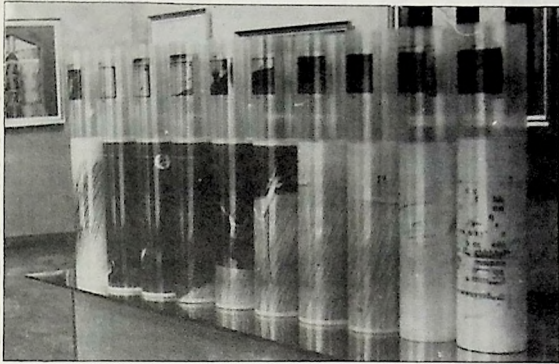

Superba, bogată, îndrazneată revolta a individului - catapultat către sine prin mulțimea de reverberații ale unei căutări active de sine.

Ovidiu Pecican

AŞADAR, ...

Oricum, nici una, nici alta - din cauza efectului perturbator al intervenției a ceea ce s-ar putea denumi prin sintagma "lovitură de stat"

care presupune o pregătire anterioară, organizare - și în acest caz putem vorbi de o revoluție.

De fapt, a fost o revoltă populară sau, mai exact,

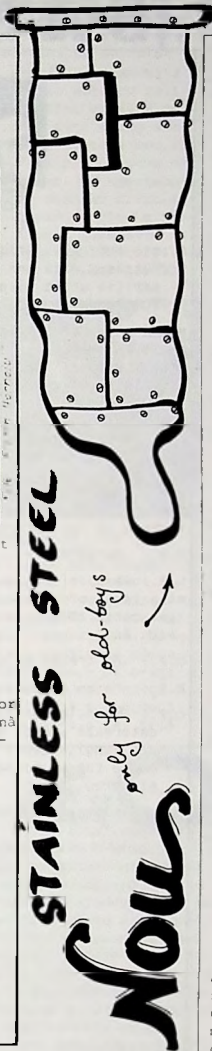
o revoltă a tineretului

- nemulțumit și nevițiat,
- probabil incitat de "cauze" externe,
- probabil facilitat de "forțele" interne,
- dar spontan și sincer, depășind "speranțele" incitatorilor sau, cu alte cuvinte, "ucenicul vrăjitor" a scăpat din mână puterea "vrăjei"; dar istă că și-a recăpătat forța și iarăși ne ține în frâu ...

"In experienta absurdă suferința este individuală. Începînd cu mișcarea de revoltă, această suferință are conștiința de a fi colectivă. Primul progres al unui spirit este deci de a recunoaște că împărtășește această înstrăinare cu toți oamenii și că realitatea umană în totalitatea ei suferă de această distanță față de sine și față de lume."

(...) în revoltă, deci sîntem.

(A. Camus, L'Homme révolté, Paris, Gallimard, 19 5 1)

graficele "mobilizatoare", fotomontajele cu "realizări", panourile de onoare (două la număr), - toată recuzita festivă de care se uza pe atunci - a fost calcată în picioare și arsă. A fost incendiată de asemenea poarta - simbol al sfidării comuniste, implantat, în acei ani, în mai toate satele țării. La "lăptărie" (centrul de colectare a laptei), femeile au tăcut "curațenie", azvîrînd la gunci utilajele și întregul stoc de produse ce urmau să ia calea, obișnuită, a raionului. Din birourile primăriei au fost scoase în uliță și arse mădure întregi de acte oficiale, printre care și recent emisele obligatii de pregare. În disperarea lor, oamenii credeau că vor scăpa de impozite, amenzi, cote și alte dări, distrugînd a cele hîrtii infame ce le buverăseră existența. Ei i-au slit pe funcționarii comunei să dea socoteală pentru zeul cu care executaseră poruncile nomenklaturii. Casierul, Iosif F., purtat pe sus, dar nu în triumf, ci în pumni, scăpă din minie mulțimii datorită intervenției unui vecin nevoitor. C-tin M., curier ("dubașul" satului), coadă de topor și stuğa docilă a autorităților, cit pe ce să fie linșat: îl salvează în extremis unul din capii răscoalei. La cooperativă, președintele se află "în dificultate", trebuind să răspunda unor întrebări incomode privind părțile sociale și fondul de marfă, pe care-l manevra după bunul său plac. Scăpă ușor, doar cu cîteva palme. În tot acest răstimp, mișcarea n-a intervenit. Somați să nu se amestece, șeful de post și cele două ajutoare au stat deoparte, fără a dezarma, însă. Totuși, n-au rămas neutri, au informat, telefonic, pe mai-marii de la județ de cele ce se petreceau, astfel că, la puțin vreme, și-a făcut apariția cea, supra satului un avion de recunoaștere. În acel moment, răsculații au știut la ce trebuie să se aștepte, și totuși. După-amiază, mărșăluiau încononați pe ulite, cîntînd "Desteaptă-te, române!" și îndemnîndu-și consătenii să li se alăture. Seara, s-au organizat pentru apărare. Armata a sosit peste noapte, înconjurînd satul. Către ziua, a reușit să se strecoare în sat. Au început arestările. Amenințati cu împuscarea, răsculații aruncau turcile, securile, coasele. Pe la prînz, beciul miliției se umpluse. Cei

care n-au mai început, au fost înghesuiți într-o anexă (coteț). La interogatoriu, asistă și cîteva notabilități de partid locale: Teodor B., secretar b.o.b., Vasile M., Ioan B. (probabil). Se pare că și-au tăcut cu prisosință "gatoria" ... Bilanțul? În zorii zilei de 3 august, 13 fa-milli (în total, 31 de persoane) sunt îmbarcați cu forța într-un camion și duși, sub pază severă, spre o destinație necunoscută. Alți 5 membri ai acestor familii au rămas pe loc. Vor avea grijă de casă, li se spune. Peste numai o oră de la plecarea celor urași, 4 din ei se vor prăbuși

cifica spiritele. Grație zvonurilor care circulau, oamenii aflaseră cîte ceva despre cote. Dar cînd li s-a spus ce cantități vor avea de preoad, au fost pur și simplu năucii. Unii vor trebui să cumpere de pe piață, ca să le poată achita. Alții vor rămîne cu grîul de sămîntă. Cei norocoși vor duce ceva și acasă. În atmosfera tensionată, o voce premonitoare a întregat: "Da! noi și pruncii noștri ce-om minca?" "Mîncuți prune și castraveti!", a fost răspunsul. Atunci, s-a produs explozia. Istetul care a provocat-o și care nu era altul decît președintele comitetului provizoriu, un specimen de incapabil, a izbutit, nu se știe cum, să fugă. Celălalt, "tovarășul de la raion", s-a făcut și el nevătut. Sătenii au luat imediat cu asalt instituțiile comunale. Portretele "celor 4 mari dascăli ai omierii", precum și ale corifeilor P.M.R. erau smulse de pe ziduri și tăcute tîndării. Lozincile,

Spatiu publicitar

TRĂDĂTORĂNIIMII A ÎNCEPUT CU COTELE ...

... una din paginile ei a fost scrisă (cu sînge) în satul natal al subsemnatului, unde, la 31 iulie 1949, izbucnea o răscoală. Secerișul se încheiase de vreo două săptămîni, grîul era strîns la arde, dar, din ordinul autorităților comuniste, treierişul nu începuse încă. - Se aștepta "implementarea" noului sistem, al cotelor obligatorii, nouă formă de jaf, organizată după modelul stalinist. În acest scop, partidul (devenit, acum, unic) și-a mobilizat cohortele de activiști specializați în "munca de lămurire" (= minciună), asmutîndu-i asupra satelor, pentru a le viri în cap locuitorilor că "Predarea cotelor obligatorii este o datorie patriotică a fiecărui cetățean." La caminul cultural din Ucuriș, în duminea aceea de pomîna, discuțiile pe marginea acestui subiect au degenerat rapid în conflict, cu toată sfortarea delegatului raional de a pa-

TELE...

„S-A SCHIMBAT O GREA

COV

sub gloanțe. Iată numele lor: Ioan Mateoc, de 54 de ani, n-a participat direct la răzcoala, Fiore Mateoc, Alexandru Mateoc, Ioan Bodean, de 28 de ani, datut bestial, la miștie, ar fi murit oricum, chiar dacă nu era împușcat. Al cincilea, Ioan Mateoc, junior, de 29 de ani, fiul celui dinții, a stat ascuns timp de 10 zile, acement cu promisiuni (mincinoase), s-a predat, a fost ucis noaptea, atara din sat, pe un drum vicinal. Nici unul din ei n-a fost judecat, împotriva niciunua n-a fost rostită vreo sentință de condamnare, nici unu n-a avut parte de ritualul creștinesc la înmormintare, toți se odihnesc (zac) în aceeași groapa și azi, fără nici un semn la capăt. Ucurișii n-a rămas izolat, în răscoală. Ea s-a extins - ori a avut efect - în circa 17 sate din împrejurimi, inclusiv din județul Arad, în câteva din acestea înregistrându-se morți și deportați. (Coroii - 1 mort și 4 familii deportate; Susag - 4 mort și cel puțin 1 familie deportată; Craiva - 2 familii deportate; Chișlaca - 1 familie deportată). În 1954, septembrie, o parte din cele 13 familii reveneau pe meleagurile lor, după un exil de 5 ani în Dobrogea. Și-au aflat gospodăriile ruinate, pustiite. Și au mai găsit ceva: gospodăria colectivă ... "Infioritoare" ...

PETER M. ARDELEAN

Note

- 1) Textul dintre ghilimele nu este o simplă ironie, ci una din lozincile care au fost afișate, în acea perioadă, în toate localitățile rurale.
- 2) Încă de la început, se pare, comuniștii s-au arătat preocupați de sănătatea fizică a poporului, prescriindu-ne, după cum se vede, regimul vegetarian. Căci, deși la distanță, în timp, de citeva decenii, recomandarea acestui ceaușit avant la lettre seamăna uimitor și nu ciuferă în esență de aceea a Eleni Ceaușescu. Vă mai amintiți, desigur, ce ne spunea "prima doamnă a țării", în chestia cu datoriile. Afita doar că, în loc de poame, ea preferase iarba.
- 3) Ajunși la putere, comuniștii au răsturnat completamente tabia de valori, în ansolut toate sterele vieții, numind în funcții de conducere înși luai din ploava societății, pe care nimeni nu-i stima și nu le recunoștea competența. Felclorul acelor ani a reflectat acest aspect și în următoarea strigătură, pe care o reproduc aici, cu riscul de a răni pudorarea unora, falsă sau adevărată: "Mulțămesc lui Dumnezeu/ C-o ajuns curu bira/ Și beșina prepedinte/ Și cicatu om cuminte !".
- 4) Chiar mai înainte de a fi devenit "vajnic pionier", am participat, alături de "tovarășii utemați" și "info catele ufericite", la conectiionarea acestor accesorii penibile cu care partidul a umput literalmente întreaga țară, dînd naștere la o întreagă industrie, costisitoare pentru economie și asa debilă, dar profitabilă pentru nomenklatura. Ceea ce s-a văzut în ultimii ani, sub C., a fost floare la ureche pe lingă a-tunci. Doar că "tovarășii", în ultima vreme, economicind firții, a recurs tot mai frecvent la beton, tablă și oțel. Ce vreți ! Lucra pentru eternitate, vorba cîntecului: "Visul nostru implinit/ Din oțel și din granit."
- 5) În timpul răscoalei, a dat foc steagului rosu cu zvastica comunistă. Cima de nielat, pentru "tovarăși".

OVIDIU PECICAN: -Stimate domnule Horia Patrascu, cîti ani au trecut între apariția unuia și a altuia dintre volumele dumneavoastra de proză ?

HORIA PATRASCU: -Primul a fost în ... Stați, că trebuie să fac o socoteală. Sînt niste ani zdravoni. Deci "Intunericul și profesora de pian" a apărut în '64. În '68 a apărut "Reconstituirea" ... După aceea am făcut - vorba lui Mircea Iorgulescu - exact ... cincisprezece ani (m-am înspăimîntat și eu cînd am citit treaba asta ! M-am înrozit ...). Pe urmă mi-a apărut romanul "Petrecerea". Prin șaptezeci și ceva, trebuie să fac o socoteală, să văd ...

O.P.: -Aproximativ ...

H.P.: -Așa, la trei ani după "Petrecerea" mi-a ieșit microromanul "Cabana" și ultima carte, "Un călător cu trenul", acum patru ani.

O.P.: -Au trecut deja patru ani ?

H.P.: -Putru ani de ja, da.

O.P.: -Domnule Patrascu, carui fant se datorează aceste intervaleuri odata mai lungi, alteori foarte lungi, în orice caz nu tocmai scurte ? Scrieți greu ?

H.P.: -Eu scriu foarte greu. Adică, cum să spun, "scriu greu" ! "Reconstituirea" am scris-o exact într-o lună de zile, închis în camera la taică-meu, la Caransebeș. Dar, am mai spus-o, cam retras, nici nu știu ce s-a întimplat. Scriam de dimineată pînă pe la prînz, la prînz venea taică-meu, îi citeam citeva pagini ... Intr-o lună a fost gata. În general, am scris proză scurtă. Romanul "Petrecerea", primul roman, a fost inițial un scenariu de film. Care a trecut prin atîtea variante, și pînă la urmă s-a și făcut un film care este orît acum (am apucat să-l opresc ...).

O.P.: -Ce regizor l-a făcut ?

H.P.: -Un foarte bun băiat tînăr, Ovidiu Drăgănescu. Care vrea să lucreze în continuare exact "Petrecerea" aia care a fost inițial. Așa m-a scos din sarite (că mă înnebunise Dulea cu sapte mii de chestii din astea la scenariu). La un moment dat varianta era cu Canalul Dunare - Marea Neagră, domnule, pînă de la o fabrică de mobilă ! ... Nu-ș' cum să spun ! Și a ieșit catastrofa asta care, mă rog, este oprită. E bun document, să se vadă ce a putut să facă așa cu un scenariu. Cu un regizor foarte bun, repet. Din care, dintr-un film de o ora jumătate, o sinaură secvență de două minute mai era în ce scrisesem eu, în rest, absolut nimic.

O.P.: -Remarcabil.

H.P.: -Așa a apărut romanul. M-am enervat în halul ăla, încît mi-am luat, pur și simplu scenariul și ... În două săptămîni aproape l-am dictat.

O.P.: -Ați vrut să dați o șansa ideii ...

H.P.: -Păi nu, că ... Norocul meu că ... Uite, a apărut, și asta, cel puțin, rămîne. Și sper să facem film acumă chiar după

ei. Tot Ovidiu Drăgănescu. O să fie o nostimădă - dacă reușim să facem și filmul asta -, să se bage cuplut cu catastrofa aia care-i tăcută după scenariul ăla. În sfîrsit.

O.P.: -Mizați mai mult pe roman în creația dumneavoastră sau pe proză scurtă ?

H.P.: -Nu, nu. Proza scurtă este.

O.P.: -De ce o iubiți mai mult ? (Ce virtute ar avea ea în plus față de roman ?)

H.P.: -Nu că nu mi-ar place. Ca lectură prefer romanele, sigur. De la proză scurtă, în afară de Cehov, mi-e foarte greu să dau cum, pe moment, un exemplu. Nu tac caz acumă de lecturi. Kafka, spre exemplu, e, în proză scurtă, mare. E un fenomen. De ce scriu cu proză scurtă ? Mi se pare mai ... E și mai grea ... Și plec de la ideea ...

O.P.: -Va gîndiți la rigoareea pe care o imoune construcția edică pe spații scurte ?

H.P.: -Concentrarea pe spații scurte e una. Și îmi dau seama ce se întimplă. E una cînd ai un roman, un roman că să-l citești seara, sau stai o zi și o noapte cînd îți place (eu nu pot să intrerup o lectură, dacă e mamut stau trei zile și trei nopți și îl termin, nu se poate!) ... Ei, nu pot să intervină pauze. Mai un tablou, mai o fiică ! ... Nu se poate. Ori vezi tabloul, ori ... Așa. Probabil că sînt și un om foarte comod. Nu probabil, că sînt sigur. Aproape că azi as putea spune că-s cam fraier. Culmea e că atunci cînd mă ambalez în ceva, vâ spun, pierd și noțiunea timpului, care nu mă mai interesează. Adică nu că nu muncesc. Îmi place foarte mult dugheria. Îmi place să lucrez chestii din astea. Am un atelier întreg acumă. Ei, mi-am făcut bibliotecă singur ... De plăcere, nu că să ... Mi-am făcut-o așa cum am visat-o eu și acolo nu stăteam decît cite o săptămîină, că piecam amețit. Deci, nu știu cum să spun. Trece așa, de la una la alta.

O.P.: -Occupîndu-vă mîinile, probabil că mîntea merge între timp și lucrează pe firul ideilor.

H.P.: -E colosal. Și, în plus, ai o treabă concretă, dom'le, nu mai treci prin cenzuri și prin alte treburile. E ce faci cu mînața ta. Ei, aproape de proză scurtă: concentrare, deci, în primul rînd ... N-aș zice că e mai greu de scris proză scurtă decît roman. Nu asta este. Inșă, cînd niște pagini de roman și cînd o schiță buna de două-trei pagini - valorice este același lucru. Totu-i ce poți să spui ! Probabil sînt și niște subiecte ... Și mai e ceva. Eu sînt un om în general trist și foarte singur. Aicua eu sînt de factură dramatică, aș îndrăzni să spun. Deși ătiu să rîd, și rîd cu o poftă nebuună.

ȚĂ CU UNA MAI A DRACULUI...

O.P.: -Datorită experienței de viață sau datorită unei predispoziții ?

H.P.: -Nu,nu. Datorită... Eu sint născut în '38. În '45 aveam,decis,șap-te ani. Domnule,de la șapte ani am simțit gocol minciunii care mi-a îngropat părinții și mi-a îngropat și ultimii patruzeci și cinci de ani. Asta nu este spus doar așa. Cine-mi citește proza își dă seama că totul răzbate de acolo. Totul. Nu era vorba de revoluție. Eram convins că nu scăpăm de comunism. Deci nu asta e. Minciuna,asta m-a scos din minți. Mai ales că aveam în permanență exemplul altor țări,că aveam acces la niște reviste,la niște chestii. M-a căpiat această întrebare: de ce, de ce, de ce ? Acuma o înțeleg altfel,că sint deja bogorog (am cincizeci și doi de ani). Om bătrîn.

O.P.: -Și în varianta dumneavoastră, domnule Pătrașcu, "de ce" ?

H.P.: -De ce, ce ?

O.P.: -De ce s-a întîmplat așa ?

H.P.: - Asta este marele mister al istoriei. Eu luam istoria... E o balivernă, domnule,chestia asta marxistă cu istoria, că-i făcută de personalități,de oameni... Nu e,domnule,istoria este destin,și destinul e o chestie de cu totul altă factură,deși - menționez acest lucru - sint profund ateu. Sint profund ateu,în sensul de-a respecta...

O.P.: -Adică nu respingeți transcendența?

H.P.: -Vai de mine,îmi place. Îmi place

și,cum să spun,eu nu vreau să cochetez cu ea. O iau,pur și simplu,că o anumită treaba pasionantă,chestia asta cu reili-gia. Inșă eu sint ateu. Sint convins că, la un moment critic,dacă toți ajung acolo în rai,păi citi or ti,măi fratele meu,citi or ti prin-raiul aia ? Am piecat,ceva mă așteaptă - asta știi sigur. Ca spectaco-lul ăsta ai vieții este absolut divin,asta iar e altceva. Inșă pentru mine e tragic. E tragic pentru că,măi ales acum... Poate ați observat - dacă ați citit și din ce ați citit - se rîde în ce scriu eu,se rîde foarte mult. Inșă...

O.P.: -Bine,și la Ionescu se rîde și...

H.P.: -Bine,acolo e... Se rîde poate mai senin. Dar așa senin... te duci în groapa. Eu am o permanentă "conștiința a gropii",nu taptul că pot să rîd.Ce-aș mai putea spune ? Mai întrebăți-mă. Vedeti,și exprim greu. Caut,fină să mă exprim. Poate și asta să fie - că m-ați întreat dacă scriu greu,de ce-s cărți puține... În primul rînd că tot timpul trebuia să mă bat cu această silă. Silă

imensă,domnule. Silă fizică și nesigurantă. Eu nu am nici un rînd neapărat. Nu am nimic neapărat. O singură poveste-re care mi-a fost scoasă de cenzură din ultimul volum,din "Pentru un călător cu trenul". Se numește "Noaptea în care au lătrat cîinii (era și cea mai bună),o să-mi apară acuma în almanah: și cu asta am lichidat totul. Nu aveam un singur rînd.

O.P.: -Între timp ați început,probabil, să puneți pe hîrție noi proiecte. Nu?

H.P.: -Da,deocamdată scriu la un scenariu de film. Inșă abia aștept - n-am putut acum,lunile astea,și cred că mă dureaza -.este o prostie să-mi spună cineva că poate să scrie acum despre revoluție. Eu desfid persoana care spune așa ceva. E o balivernă. Nu se poate. Nu s-a așezat. Mai ales că trăim într-un haos total,într-o greață desăvîrșită. S-a schimbat o greață cu una mai a dracului,pentru că a trecut după un pod de speranță. Mult mai greu suportă greața acuma,după ce-ai simțit niște zile în care răsuflai de-ți pocneau plămîni,parcă erai ait om. Mie-mi venea să urlu,să ies noaptea să urlu. Pe bune ! E,acuma greața este mult mai cumplită. Și minciuna,și toată porcăria care se face de sus în jos este absolut înfiorătoare. Inșă e altfel,cel puțin acuma știi cu cine te bați. Nu mai e pușcărie. S-au spart zidurile pușcăriei și te-a lăsat liber,condus de același tem-niceri. Aicea e nenorocirea ! Aici e toată povestea ! E punctul meu de vede-re.

REVOLTAIRE & LEVORVERULU

(un text revoltător)

"este permis tot ceea ce nu e interzis" (apud persona grata)

"Dedicație d-soare L (ivia) M(aiorescu) / Stau citeodată și-mi aduc aminte ce vremi și ce oameni mai erau prin părțile noas tre pe cînd începuse și eu,drăgălișă-Doamne,a mă ridică băiețaș la casa părinților mei". dar să ne înțelegem,iubite cetitor: știu că pe dumneața nu te privește ce-am pătit eu și ce-am gîndit,pătit fiind. te interesează doar faptele crude pe care să le poți analiza după bunul tău plac. & atunci la ce bun să mai vin și eu să-mi dau cu părerea,să fiu subtil,cînd dumneața ești înfinit mai subtil; îmi permit totuși să întreb: pentru a fi subTIL,de cîți TILI avem nevoie? și-mi vei zice cum zice dl.Brucan că zic americanii: it's a good question! dacă orice om dorește să fie subTIL e lesne de înțeles că deasupra lui nu poate exista (în mod necesar) decît un singur TIL. TIL-ul își găsește perechea în TILĂ și atunci,omul cu pricina, dobîndind prin naștere statutul de persoană fizică,devine sub-TILA. de remarcat că doar grupurile se pot găsi sub incidența mai multor TILI, respectiv TILE. într-un grup numărul TIL-ilor este egal cu numărul persoanelor din grupul dat. dar aceasta înseamnă că fiecare își află TILA sau ca printr-un joc matema-tic divin TILELE sint repartizate "aiurea"?

exemplu:

1 grup = 3 persoane = 3 TILE
din care: persoana 1 = 2 TILE
 persoana 2 = 0 TILE
 persoana 3 = 1 TILA
total: 3 TILE

decî în cazul persoanei 1 avem 2 TILE. dacă o întrebăm cum e ea,sub ce e ea,ea,în mod logic ne va răspunde că ea e bine și că este subTILE. gramatica ne învață că persoana 1 se exprimă greșit; de unde rezultă ca repartitia de TILI (TILE) pe cap de locuitor a fost făcută rațional: omul și TILUL sub care se află.

martori: SexTIL Pușcariu, TILică, TILL Eulenspiegel & SeTILă.

alte măști, aceleași gaze

'be careful son! / we are many, you are one"

nemulțumit (vezi nota explicativă) de alunecarea nepermisă din concret în abstract și din abstract în ilizibil,îmi îndrept re-volta înspre cuvintele textului meu. cuvintele de care mă folo-sesc (de)numesc doar detalii și cum cantitatea cuvintelor este redusă,orice combinare a detaliilor nu-mi poate oferi imaginea întregului (chiar dacă presupun o calitate nefindolelnică a cuvintelor,"întregul" nu are totuși efect în mecanismul complicat care ne cuprinde). "acționînd" cu prea multă candoare (încerc un moment de luciditate) constat că nu accept realitatea defel convertibilă a intențiilor mele,dar evidența nu poate fi ocolită,decît amînată.

abia acum încep îndîrjirea lui Oșlobanu,ă lui Gitlan și a celorlalți în fața gramaticii lui Măcărăscu:

"mî-ți-i,ni-vi-li,me-te-fl-o,ne-ve-i-le;
me-te-fl-o,ne-ve-i-le,mî-ți-i,ni-vi-li"

(caci) puțin le-a lipsit ca acestea să nu devină doapele levorverului revoltei lor,și pentru a nu cădea în para-dox (dînd îndrjire în panică,adică) declar nul textul de mai sus,punînd astfel sa ne întinim cu toții,"și preuți și mireni,și mărturisindu-ne unul altuia păcatele! București, 1881, Ion Creangă".

nota explicativă

trebuie să știi,iubite cetitor,că textul (aici de față),pînă să capete forma (pe care am nesăbuita încredere să ți-o prezint) a trecut prin mai multe variante,pe care dacă le-ai fi citit,ai ti ris,poate,la unele gîme,dar nu ai ti priceput (în raptul capului) ce urmăresc,de fapt,cu acele personaje (kibitzii,krestînatzii,tristuzzii,răbdurii etc. -imagini a-le unei revolte fără consistență; supărat,nevoite mare,mi-am asumat revolta lor și am folosit-o în contra cuvintelor mele). dar un asemenea ARTICUL de ziar nu poate deștepta în suflete decît plictis și nerăbdare; mă grăbesc să declar nul acest text,lăsîndu-ți libertatea de a întrerupe aici lectura,iar da-că din cauza paginatăii vei fi citit nota la urmă,îmi cer scu-ze pentru repetiția declarației.

CALIN MANUL

Signa de H. J. J. J. J.

VOLANUL PATRAT AL

CONVERSAȚIE cu domnul LUCIAN LAĞȘAGHI, președintele FILIALEI TERITORIALE ARAD - SINDICATUL ȘOFERILOR DIN ROMÂNIA

domnule Lucian Lağșaghi, investiți-ne, vă rog, despre recenta dumneavoastră vizită în Polonia. Ați fost în vacanță sau pentru contacte sindicale ?

LUCIAN LAĞȘAGHI: - Am fost plecat în Polonia în vacanță, pentru petrecerea sărbătorilor de Anul Nou, la o familie prietenă din orașul Gliwice, situat în regiunea Silezia. Nu am fost autorizat și nici nu am avut nici un contact sindical. Oricum, nivelul de trai al polonezilor este cu mult mai ridicat decât al nostru, ei sînt deja în Europa.

R.: - Cum este văzută din exterior - din EST și din VEST - miscarea sindicală din România ?

L.L.: - Mișcarea sindicală din România, văzută din vestul Europei, inclusiv din SUA, poate fi interpretată prin prisma contactelor confederațiilor străine avute pînă în prezent cu confederația FRATIA, și care au fost extraordinare de numeroase. Este suficient, cred, să amintesc ca prima formațiune sindicală din România contactată de confederațiile AFL-CIO, SUA (American Federation of Labor-Congres of Industrial Organizations), CISL (Confederația Independentă a Sindicatelor Libere) și CFTD, Franța, -precum și alte organizații din Norvegia, Suedia, Danemarca, Olanda, Belgia, Anglia etc.- a fost FRATIA, încă de la începutul anului 1990. AFL-CIO, confederație care unește toate federațiile și sindicatele din SUA, are un delegat permanent încă din luna rebruarie 1990 la sediul FRATIEI, în persoana domnului Don Slexner. AFL-CIO, împreună cu CISL, au pus la punct un program educațional pentru FRATIA, care se derulează din a doua jumătate a anului 1990. Totodată FRATIA a fost singura organizație, în afara organelor guvernamentale și de stat, a opoziției politice, cu care au luat legătura Comisia Comunității Europene pentru cercetarea evenimentelor din iunie 1990. Reprezentanții FRATIEI au fost invitați în cursul lunii Ianuarie 90 la Luxemburg pentru a participa, în calitate de invitați la lucrările Comunității Europene pe marginea programului FARE, iar în cursul anului 1990 și în ianuarie 1991 au participat la lucrările Internaționalei Socialiste de la Viena, la invitația expresă a domnului H. Vranicki. Sindicatul Șoferilor este, începînd cu Ianuarie 1991, membru cu drepturi depline al ITP (International Transport Federation) cu sediul la Londra. Deci, în concluzie, mișcarea sindicală este văzută cu ochi buni din vestul Europei, faptul că în România există mai multe confederații fiind considerat un lucru pozitiv, cu toate că unii colegi din aceste țări sînt de părere că aceste confederații ar trebui să fie unite într-o singură formă centralizată.

În estul Europei, FRATIA are legături strînse cu sindicatul SOLIDARITATEA din

Polonia și cu confederația, PODKREPA din Bulgaria (sora mai mica a FRATIEI), conștientîndu-se un triunghi al sindicatelor cu adevărat democratice din estul Europei. Cu URSS nu avem contacte sindicale, excepție făcînd Sindicatul Șoferilor din Chișinău (Republica Moldova), care a contactat FRATIA, exprimîndu-și o eventuală opțiune de afiliere la FRATIA.

R.: - Care este rezultatul discuțiilor FRATIEI cu guvernul ?

L.L.: - Rezultatele sînt pozitive, ele completînd o întregă listă. Voi enumera numai cîteva: În urma presiunilor făcute de FRATIA pe parcursul anului 1990 s-a întîmplat Convenția Națională Provizorie pentru Administrarea patrimoniului sindical comun, care a trecut la rapte concrete prin inventarierea întregului patrimoniu, a fondurilor și a tuturor membrilor de sindicat care au participat la crearea acestui patrimoniu și fonduri bănești. Totodată, datorită cererilor și presiunilor continue făcute de confederația noastră, Guvernul a fost nevoit să înființeze Comisia guvernamentală pentru consultarea sindicatelor. Prin girul FRATIEI, avînd în vedere că Guvernul și "Puterea" nu discută decât cu confederații, o serie de federații și sindicate membre ale confederației noastre au obținut satisfacerea majorității revendicărilor. Puteam aminti aici: Sindicatul Șoferilor, Sindicatul SANITAS, Sindicatul Invățămîntului Preuniversitar, Sindicatul Medicilor, Sindicatul "1 Mai" Ploiești etc. Printre ultimele rezultate pozitive în discuțiile cu reprezentanții Guvernului obținute de FRATIA sînt încheierea nego-

cierilor platoanelor minime nete ale salarilor pentru membrii confederației. As dori să fac o precizare aici: pînă acum, pe tot parcursul anului 1990, de toate revendicările și drepturile salariale obținute de FRATIA -subliniînd pe cele obținute de Sindicatul Șoferilor, beneficiază toți salariații din profesiunile respective, indiferent că sînt membri într-un sindicat, indiferent de afiliere. De drepturile ce vor fi obținute în continuare însă, vor beneficia numai membrii de sindicat din cadrul confederației FRATIA, aceasta neînsemnînd egoism sau exclusivism, ci doar faptul că noi luptăm pentru drepturile membrilor noștri, ale celor care plătesc cotizația la confederația noastră.

R.: - Vi se pare just să se vorbească despre "egoismul FRATIEI" (în revista "22", numărul 2/1991, Gabriel Andreescu, în articolul Solidaritate, numele tău este Timișoara), în legătură cu acțiunile din decembrie 90 ?

L.L.: - Consider că nu este justă aprecierea. Probabil că domnul Gabriel Andreescu se refera la faptul că FRATIA nu a dat nici un comunicat de sprijin față de Federația Sindicatelor Libere Timișoara în acțiunile întreprinse de aceasta. Această Federație nu este membră a FRATIEI, cu toate acestea noi, cei din confederație sîntem cu inima alături de ei. La acțiunile sindicatelor timișorene, pentru care avem tot respectul cuvenit față de un frate, a participat aproape permanent un observator al FRATIEI, confederația este în legătură permanentă cu Timișoara și nu are intenția să dea lecții Timișoarei, după cum s-a exprimat domnul Marius Chilezan într-un articol publicat în cotidianul "Timișoara", nr. 25/7.02.1991. Mai mult, în urma întîlnirii reprezentanților Federației Timișoara cu reprezentanții FRATIEI, confederația noastră a devenit mediatorul discuțiilor între Guvern și Federația sindicatelor timișorene.

R.: - Care este comentariul dumneavoastră la ideea "apolitismului" sindical în România prezentului ?

LIPITURI &

LITUANIA: PROBLEMA NAȚIONALĂ

Convorbire cu VLADIMIR VODOV

-specialist în istoria slavilor orientali-

(discuție consemnată de Veronique Sales)

(din revista L'Histoire, nr. 138, novembre 1990, p.88).

V

L'Histoire: Vladimir Vodov, în sinul Țărilor Baltice, Lituania joacă azi un rol dominant în lupta pentru independență. Dar, văzută din Franța, o greu s-o distingi de republicile surori ...

Vladimir Vodov: Se vorbește de cele trei republici baltice, Estonia, Letonia și Lituania, numai din 1920-1921, cînd aceste națiuni, emancipate ca urmare a primului război mondial și a prăbușirii celor doi

protagoniști, Imperiul rus și Imperiul german, au obținut recunoașterea ca state suverane.

Istoria lor a fost frîmțată: astfel Lituania s-a trezit deposedată, în 1920, de către Polonia, de o parte din teritoriul ei, cu Vilnius (Wilno), capitala istorică. Experiențele democratice au fost dificile și Lituania a avut, începînd din 1926, un regim autoritar. Se cunoaște mai bine ce a urmat: acordul între Hitler și Stalin i-a atribuit celui din urmă Țările Baltice. După un simulacru de "autodeterminare" -nerecunoscută de jure de mai multe țări -, aceste trei state au devenit în 1940 republici socialiste sovietice în cadrul URSS.

Ocupația militară germană, din 1941 pînă în 1944, n-a adăugat decât un vag supliment la represiunile poliției sovietice, în 1940 și după 1944. Andrei Saharov citează în Memorile sale o frază a unui conducător influent al partidului, M.A. Suslov: "Noi avem nevoie de Lituania, chiar dacă n-ar mai exista (acolo) lituanieni."

Această istorie comună tragică a mar-

G U V E R N U L U I

L.L.: - Sînt de părere că aceasta este o noțiune greșit înțeleasă de majoritatea membrilor de sindicat și de o parte din leaderi, fiind o greșală stipularea în statutele unor sindicate această formulare. Consider că apolitismul sindicatelor este o stare de amorțeală față de problemele politice din țară. Pentru că trebuie subliniat faptul că atunci cînd un sindicat își exprimă o nemulțumire față de o acțiune a Guvernului, își exprimă de fapt o atitudine politică. În proiectul Legii Sindicatelor care urmează să fie supus spre dezbateri și aprobare Parlamentului, față de Legea 52/1945, la inițiativa FRAȚIEI și a altor confederații sindicale, nu se mai stipulează formularea că "sindicatelor sînt organizații apolitice și obștești". Trebuie să se înțeleagă că sindicatele nu sînt organizații obștești, ele sînt organizații profesionale. În statutul Sindicatului Șoferilor din România, acest "apolitism" nu este menționat niciunde, obiectivele acestui sindicat fiind acelea "de a apăra drepturile social-profesionale, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale membrilor de sindicat și familiilor lor".

R.: - Care este, după opinia dumneavoastră, cea mai acută problemă a muncitorilor, a sindicatelor în general, în momentul de față, la începutul lui 1991 ?

L.L.: - Una din problemele cele mai acute ale muncitorilor la început de an o consider a fi lipsa materialelor, a pieselor de schimb, a anvelopelor, acumulatorilor, atrage după sine staționarea unei mari părți a parcului auto și așa uzat, în marea lui majoritate. Procurarea acestor piese, mai ales datorită lipsei lor de pe piață, obligă șoferii să bage mîna adînc în buzunarul propriu. Totodată, ca urmare a liberalizării prețurilor, aceste piese au ajuns la niște prețuri extrem de mari, atrăgînd după sine automat scumpirea ta-

rifelor de transport, ceea ce îi obligă pe beneficiari să renunțe la o mare parte din transporturi, de aici lipsa frontului de lucru, nemaipunînd la socoteală reducerea activității în construcții și în unele unități economice.

În concluzie, lipsa pieselor și a frontului de lucru au dus -avînd în vedere că marea majoritate a șoferilor lucrează în acord direct- au dus la lipsa încasărilor și, implicit, a încasării salariilor, ajungîndu-se la salarii de cca. 2000-2500 lei, în afară de fața șoferii care sînt trimiși acasă cu 50%. Aceste salarii sînt insuficiente pentru întreținerea familiilor, care, în general, sînt numeroase, în condițiile în care majoritatea pieselor le procură tot ei, șoferii. Aceasta înseamnă, în traducere, săracirea galopantă a muncitorilor, în cazul de față șoferii, avînd în vedere și prețurile actuale. Oamenilor le este efectiv groaza de data, de 1 aprilie 1991, etapa a doua a liberalizării prețurilor. Sigur, se vor găsi unii să spună că în bazele de aprovizionare se găsesc la această oră anvelope, agențiile particulare de import-export au în magazii acumulatori, și unele și altele din import, dar știu dinșii la ce prețuri ? O anvelopă costă între 12.000-13.000 lei, față de cca. 3.000 lei în 1990. Și aceasta, în situația în care unele autobuze nu mai au, aproape, fonduri să-și cumpere motorina necesară desfășurării activității. Deci o medie de maximum 3.000 lei salariu, față de salariile citate de domnul prim-ministru Petre Roman la întîlnirea din decembrie 1990, de 15.000, cit ar cîștiga un șofer. Aceasta este problema acută a muncitorimii la

început de 1991. Sărăcia !

R.: - Care credeți că sînt cauzele revoltei celor care sînt în opoziție, ce îi nemulțumește cel mai mult ?

L.L.: - Substratul revoltei celor care sînt în opoziție (extraparlamentară) în România ? Gravele greșeli economice făcute de Guvern, care a adus țara în pragul crizei, al "colapsului", cum se exprimă domnul Petre Roman, scăderea catastrofică a nivelului de trai, gravele greșeli politice din cursul anului 1990, greșeli care au îndepărtat infuziile de capital străin care ar fi putut scoate țara din impas, refuzul "puterii" de a-și recunoaște public greșelile, promisiunile electorale neonorate, făcute înaintea alegerilor din mai, menținerea vechilor structuri comuniste în actuala conducere.

Convorbire realizată de Ligia Holuță

Arad, ianuarie 90

explică de ce letonii și estonii sînt în majoritate luterani, în timp ce lituanienii sînt în mod masiv catolici.

(...)

L'Histoire: Deci sub dominația rusă s-a făcut naționalismul lituanian actual ?

Vladimir Vodov: Da. Cultura lituaniană, păstrată în rîndul țărânimii, ieșe la suprafață în ultima treime a secolului XIX, odată cu apariția în Lituania ca și pretutindeni în Imperiul rus, a unei noi inteligenței, de sorginte plebeie. Publicațiile clandestine s-au înmulțit și au fost larg difuzate în țară, în timp ce predicile clerului catolic se făceau din nou în limba vorbită de popor.

Cu toată reprimarea din timpul lui Alexandru al III-lea (1881-1894), această acțiune clandestină a renașcut în momentul revoluției din 1905. Congresul uniunii țărânesti a cerut atunci autonomiei Lituaniei, prefigurînd independența cucerită în 1920 sau ... evenimente mai recente.

L'Histoire: Trecutul prestigios al "Lituaniei Mari" explică rolul ei dominant în actuala luptă pentru independență ?

Vladimir Vodov: Eu nu cred că actualii conducători ai Lituaniei sau militanții din Sąjūdis se gîndesc să revie această "Lituania Mare", care ar înghlobi Bielorusia și Ucraina! În schimb, rezistența lituaniană la expansiunea germanică și, mai tîrziu, sub dominația rusă, explică omogenitatea etnică a acestei republici (80 % din locuitorii sînt lituanieni), care o diferențiază de celelalte două țări baltice și îi permite să adopte o atitudine deosebit de combativă în revendicarea independenței.

! traducere: Ligia Holuță

SCOTCH

cat, desigur, cele trei popoare baltice, dar nu-i mai puțin adevărat că există diferențe importante, fie că e vorba de limbă, religie sau istorie.

L'Histoire: Limbile baltice constituie ele o grupă specială ?

Vladimir Vodov: Distingem, pe de-o parte, estoniană, o limbă fino-ugrică apropiată

tă de finlandeza vorbită în Finlanda vecină, iar pe de altă parte, letona și lituaniana, singura mătură de azi a grupei baltice care s-ar fi detașat dintr-o grupă mai mare, balto-slava, la începutul erei noastre.

De aici unele înrudiri între limbile baltice și limbile slave, dar, evident, mult mai puțin palpabile decît acelea care subzistă în interiorul fiecăreia din cele două grupe. Astfel, pentru un rus, sîrbo-croata este o limbă în mod clar mai apropiată decît lituaniana sau letona.

L'Histoire: Specificitatea Lituaniei ține, în aceeași măsura, după cum ați spus, de istorie ca și de religie.

Vladimir Vodov: Într-adevăr, Lituania a constituit un stat încă din Evul Mediu: ea poate fi calificată drept "națiune istorică". În schimb, letonii și estonii, regrupați în Litvania, au fost supuși din secolul XIII dominației cavalerilor teutoni germani, mai tîrziu celei a Suediei, ceea ce i-a costat anexarea de către Rusia în 1721 (pacea de la Nystadt), în timp ce Lituania, legată de Polonia, n-a suferit această soartă decît în 1795. Această istorie diferită

PRIAMI

VACLAV HAVEL - PRAGA

La New-York, 30 septembrie 1990

Em văzut, în țara mea, de-a lungul ultimelor zeci de ani, mii de spinării inclinate, chipurile în interesul copiilor. Am auzit de mai de ori persoane justificându-și servilitatea față de un regim detestat cu argumentul că o făceau pentru copiii lor: pentru a putea să-și întrețină, pentru a li se permite să facă studii și să meargă la mare. Mii de persoane cunoscute sau necunoscute mi-au mărturisit că, în inima și rațiunea lor erau alături de noi - adică de cei numiți disidenți - și că semnav diversele petiții pe care le organiza împotriva noastră puterea totalitară dintr-o unică rațiune: pentru că aveau copii și nu puteau să-și ofere luxul unei rezistențe. Imoralitatea se săvârșea în numele copiilor și răul era slujit în numele unui pretins bine.

Dar am văzut și mari acte de perversitate, chiar la cinema sau la televizor: I-am văzut pe Hitler salutând prieteneghe din cap o fetiță fanatizată, care făcea parte dintr-o organizație hitleristă de tineret; pe autorii unor asasinatate în masă, Stalin, pe când îmbrățișa un copil care purta o cravată de pionier și ai cărui părinți vor sfârși, ca atfția alții, în gulag; pe Gottwald, Stalin ai cehilor, surfător, glumind cu ucenicii de mineri, constructori ai socialismului și viitori invalizi; pe președintele irakian Hussein în mângâindu-i pe copiii ostacilor săi, pe care se pregătea, după cum declarase, să-i

impugne.

Știu cum au suferit - și am trăit eu însumi această experiență - în lagărele de concentrare din Cehoslovaciameii de oameni din care sute au fost executați și supuși martiriului, și toate acestea pentru o fornicare mincinoasă, într-un fel de paradis micșinos, ai generațiilor care nu s-au născut încă.

Cît rău nu s-a comis în numele copiilor!

Revolta copiilor

Dar am trăit și o cu totul altă situație, și chiar nu de mult: acum cîteva luni, acum un an, acum doi ani. Am trăit magnifică revolta a copiilor împotriva minciunii pe care o slujeau părinții lor în aș-zisul interes al copiilor: revoluția noastră antitotalitară a fost, cel puțin la începuturi, o revoluție a copiilor. Cei care au coborît în stradă au fost liceenii și ucenicii, adică cei foarte tineri. Ei au coborît în stradă atunci cînd părinții lor le era teamă. Pentru copii, ca și pentru ei înșiși. Părinții i-au închis în apartamente, i-au scos din marile orașe în timpul week-end-urilor. Apoi au început să coboare cu ei în stradă. Mai întâi pentru că le era teamă pentru copiii

lor, apoi pentru că au cedat entuziasmului acestora. Copiii au știut să trezească cea mai bună parte din "eu" părinților lor. Ei i-au convins de existența minciunii și i-au constrîns să treacă de partea adevărului.

Și copiii disidenților? Chiar dacă nu li se permitea să-și facă studiile și trebuiau să suporte arestările și persecuțiile la care erau supuși părinții lor, ei nu erau supărați pe aceștia, dim-

potrivă, îi stimau. Erau mai atrași de exemplul moral decît de avantajele ce decurgeau din acceptarea de a-ți îndoi șira spinării.

Copiii au fost cei care au scos la iveală caracterul înocent al ideologiei adevărului sacrificat în numele pretinsului interes al copilului. Ei s-au ridicat împotriva părinților care apărau această ideologie și s-au alăturat celor puțini la număr, care, de la început, au fost convingeți că făceau un serviciu mai mare copiilor lor evitînd să se adăpostească îndărătul lor și să mîntă, trăind în adevăr și servindu-le astfel drept exemplu.

Apărarea copiilor

Comunitatea internațională a realizat un lucru extraordinar:

cea mai mare parte a țărilor lumii au reușit, în cîteva luni, să se asocieze unei convenții internaționale extrem de potrivită, precisă și exhaustivă, avînd ca scop apărarea copiilor. Toată lumea se bucură de acest succes fără precedent, iar eu sînt mîndru de a fi avut onoarea, în această dimineață, de a semna acest document în numele țării mele.

Dar cred totodată că acest document, ca orice alt document, internațional, nu poate să protejeze copiii împotriva pseudo-apărării lor, adică împotriva părinților lor, care, cu bună credință, în numele unei iluzii, sau cu deplina conștiință a minciunii, ar putea, în numele copiilor și în propriul lor interes, să perpetueze răul și să le pricinuiască astfel mari neajunsuri.

Ca orice lege, această convenție nu își va găsi adevăratul sens și importanța sa decît dacă este însoțită de o conștientizare morală. În cazul de față, o conștientizare morală din partea părinților.

Ar fi, deci, greu de înscris într-o lege. Dar, dacă s-ar fi putut, aș fi adăugat doar un paragraf la convenția pe care am semnat-o astăzi. Ar fi trebuit să fie înscris acolo că se interzice părinților și, în general, adulților, să mîntă, să slujească dictaturile, să denunțe, să-și aplece spinarea, să le fie teama de dictatori și să-și trădeze prietenii și idealurile în numele copiilor și în pretinsul lor interes. Și că se interzice tuturor asasinilor și dictatorilor să mîngie capetele copiilor.

VACLAV HAVEL - PRAGA

(din Lettre internationale, nr. 27 hiver 90/91, p. 76)

traducere - LIANA HARDAUT

UNDERGROUND:

Concerc să scriu despre revoltă. Pipăi în idee ceva ca un simbol dur. Un NU, revoltat. Sigur, pot vorbi despre tragică revoltă a individului în fața morții, în fața destinului, despre strigătul lui Iov sau

dilema lui Hamlet, despre experiența absurdului... Pot vorbi despre "sfînta minie" împotriva nedreptății, minciunii și crimei... O, DA... și totuși: în toate astea simburile dur există, nu pot să nu-l simt, -și-l numesc: violență. Și atunci? -Eu cred că cel mai profund pericol din partea răului este contaminarea prin provocare la ripostă, după legba "dinte pentru dinte, ochi pentru ochi".

Și încă ceva: uneori revolta se naste dintr-o pură orbire, dintr-o neputință; atunci ea se manifestă ca respingere, violentare (chiar dacă și numai în gînd) a lucrului pe care nu-l înțeleg, -nu-l accept, nu-l posed, nu-l pot armoniza cu ființa mea, -nu-l pot iubi. Incapacitate de a fi Celalalt, sau Altceva.

Și iarăși: e adevărat că orice progres se iveste dintr-o negație, dintr-o revoltă. Dar acesta e numai un pas, începutul. E nevoie de un al doilea pas: înțelegerea. Desigur: nu-i ușor să-ți denolești pulsul, să cauți punctul luminos, fisura, fereastra

din zidul întunecat. Dar numai așa poți înainta. Numai cu înfinită răbdare poți desface nodul gordian. / revolta ar fi, atunci, o încercare de a-1 tăia, cu brutalitate? / În orice caz, limitînd discuția la revolta istorică, omul trebuie să-și asume calea cea mai grea: nu lupta împotriva omului, ci strădania de a salva umanitatea sa. Pentru că omul, ca purtător al Răului, nu este decît o victimă, are dreptate Victor Bărsan: "Adversarii noștri sunt ideologiile pustitoare, răul, minciuna -nu oamenii care, slujindu-le, au constituit totodată și pramele lor victime." (Victor Bărsan, Nașterea unei lumi, "22", nr. 1/1991, p. 1).

ALBERT CAMUS: Omul revoltat

In teorie, cuvântul revoluție păstrează sensul pe care îl are în astronomie. Este o mișcare ce revine la punctul de plecare ("qui boucle la boucle"), care trece de la o guvernare la alta după o translație completă. O schimbare a regimului de proprietate fără schimbarea guvernării corespunzătoare, nu este o revoluție, ci o reformă. Nu există revoluție economică, indiferent că mijloacele sînt singeroase sau papnice, care să nu fie în același timp politică. Revoluția, prin aceasta, se distinge deja de mișcarea de revoltă. Faimosul cuvînt: "Nu șire, aceasta nu e o revoluție, e o revoluție" pune accentul pe această diferență esențială. El înseamnă în mod exact "aceasta e certitudinea unei noi guvernări". Mișcarea de revoltă, la origine, se consumă repede. Ea nu este

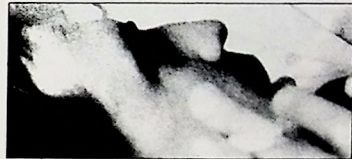
decît o mîntuire fără coerență. Revoluția începe, demotivată, pornind de la idee. Mai precis, ea este inserția ideii în experiența istorică, pe cînd revolta este numai mișcarea care duce de la experiența individuală la idee. În timp ce istoria, fie și colectivă, a unei revolte, este întotdeauna aceea a unei angajări fără cesire în domeniul faptelor, a unui protest obșcur ce nu aneaghează nici sisteme, nici rațiuni, o revoluție este o tentativă de a modela actul pe o idee, de a turna lumea într-un cadru teoretic. De aceea revolta ucide oameni, pe cînd revoluția distruge și oameni și principii. Dar, din aceleași motive, am putea spune că încă n-a avut loc în istorie o revoluție. De fapt, n-ar putea exista decît una care ar fi revoluția definitivă. Mișcarea care pare să încheie bucla, începe o altă nouă, în chiar momentul în

fragmente din capitolul

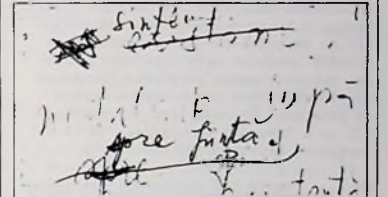
REVOLTA ISTORICĂ

care guvernarea se constituie. Anarhista, cu Varlet în frunte, au văzut bine că guvernare și revoluție sînt incompatibile în sensul direct. "E o contradicție, zice Proudhon, ca guvernul să fie vreodată revoluționar și aceasta pentru simplu motiv că e guvern." Experiența odată consumată, să adăugăm ca aceasta că guvernarea nu poate fi revoluționară decît împotriva actor guvernării. Guvernele revoluționare se obligă în cea mai mare parte a timpului să fie guverne de război. Cu cît e mai extinsă revolta, cu atît e mai extins jocul de război pe care ea îl presupune. Societatea ieșită din 1789 vrea să se bată pentru Europa. Aceea care s-a născut din 1917 se bate pentru dominația universală. Revoluția totală sîrșește astfel prin a revendica, vom vedea de ce, imperiul mondial.

Așteptînd această împlinire, dacă ea trebuie să survină, istoria oamenilor, într-un anumit sens, este suma revoluțiilor lor succesive. Altfel spus, mișcarea de translație care își găsește o expresie clară în spațiu nu este decît o aproximare în timp. Ceea ce se numește cu ferovare în secolul XX emanciparea progresivă a speciei umane apare din exterior ca o suită neîntreruptă de revolte care se depășesc și încearcă să-și adesească forma în idee, dar care n-au ajuns încă la revoluția definitivă, care ar stabiliza totul în cer și pe pămînt. Mai curînd decît o emancipare reală, chiar și un examen superficial ar observa o afirmare a omului prin sine însuși, așernare din ce în ce mai amplă, dar niciodată terminată. Dacă ar fi doar o dată revoluție, intr-arăd, n-ar mai fi istorie. Ar fi unitate

și oarecîte îndestulată. De aceea toți revoluționarii vizează în final unitatea lumii, și acționează ca și cum ar crede în sfîrșitul istoriei. Originalitatea revoluției din secolul XX constă în faptul că, pentru prima dată, ea pretinde deschis că realizează vechiul vis al lui Anacharsis Cloots, unitatea speciei umane, și, în același timp, încununarea definitivă a istoriei. Așa cum mișcarea de revoltă ajunge la totul sau nimic, așa cum revoluția metafizică vrea unitatea lumii, mișcarea revoluționară a secolului XX, ajunsă la consecințele cele mai clare ale logicii sale, cere, cu armele în mînă, totalitatea istorică. Revolta este atunci somată, pentru a nu deveni lipsită de conținut sau perinată, să devină revoluționară. Nu mi e vorba pentru cel revoltat să se scelzece pe el însuși, ca Stiner sau să se salveze singur prin atitudine. E vorba de a zeifica specia umană ca Nietzsche și de

și asuma idealul său de supraumanitate pentru a așigura mîntuirea tuturor, după dorința lui Ivan Karamazov. Posedată într-întîi în scena pentru prima oară și ilustrată atunci unul dintre secretele epocii: identitatea rațiunii și a vîntului de putere. Dumnezeu odată mort, trebuie să schimbăm și să organizăm lumea prin forțele omului. Doar forța impresacției nefiind suficientă, e nevoie de arme și de cucerirea totalității. Revoluția, chiar aceea - și mai ales aceea - care se pretinde materialistă, nu este decît o cruciadă metafizică nemăsurată. Dar totalitatea înseamnă oare unitate?

A. Camus, *L'Homme revolté*, Gallimard, Paris, 1966

Traducere: LIGIA HOLUȚĂ

Bănuț

E aici o temă de meditație pe care o deschide și interogația finală din piesa **Ucigaș fără simbrie** a lui Eugen Ionescu. **Bérenger**, revoltatul, apărătorul dreptății, nu-l poate ucide pe Ucigaș - desi acesta are o înfățișare mizerabilă, derizorie -, nu-l poate ucide pentru că Ucigașul este o ființă, pentru că are chip uman.¹ (Sîntem în aceeași situație: nici noi nu reușim să ucidem monstrul "cu față umană")² - Orice demers, orice încercare de "dialog", orice apel al lui Bérenger se lovește surd de rinjetul Ucigașului.

Bérenger se lasă, pînă la urmă, ucis.³

La 1 februarie 1990 Sorin Dumitrescu putea încă spune: "Florile și bindetosa jertfei au învins." (*Revolta bănuților*, "România literară", nr. 5/1990, p.4).⁴ Dar acum, la 1 februarie 1991? Stăm stupefiați în fața monstrului reînscut. Vom reuși oare să-l înfrîngim?

Note

- 1 vezi "cazul" Noica, discuția în jurul "fratelui Alexandru" ...
- 2 Nu-i locul să "complic" discursul, însă Ucigașul pare aici, de fapt, o figură uman-inumană, un simbol al răului abstract, intangibil, - dar și un reprezentant al omului dezumanizat.
- 3 "De ce n-a avut Bérenger puterea să apese pe tragaci și să oboare la timp un adversar vadit interior? Fiindcă a făcut greșala să provoace o discuție în loc să lupte? Fiindcă / ... / ? Fiindcă l-a socrumat spaima? Sau fiindcă a întrecut că tot ceea ce ar putea spune și întreprinde opera sa pe alt plan, în altă direcție, cu altă semnificație decît aceea a Bănuțului, că răul nu poate fi dobîndit cu răul (s.a.), și că

singura trumsete a omului hărăzit să fie altceva decît absurdul?"

(B. Elvin, studiul introductiv la cele două volume de **Teatru** de Eugen Ionescu, EPLU, 1968, București, p.30).

MEMENTO (Insemnări din februarie '90)

Joi, 21 decembrie 1989, seara (la Prad)
"Secvență de neuitat: micul grup de tineri - mic, dar compact, elevi, probabil, copii de 16-17 ani, blugiști - grup întirziat, apărut pe la ora 20, se insera - Veneau în pas cadențat, pe mijlocul străzii, dinspre Teatru, se apropiau de locul "fierbinte" scandind: **FĂRA VIOLENȚĂ ! FĂRA VIOLENȚĂ ! BĂIEȚI, FĂRA VIOLENȚĂ !** sau: **SĂ NE ADUCĂ MÔ CRĂCIUN UN CONDUCĂTOR DE BANONĂ - și iarăși: FA-RA VI-O-LEN-ȚA !**"

(fără comentarii)

REZISTENȚA

CONVORBIRE realizată de

Christiana Salăgeanu

CHRISTIANA SALĂGEANU: - Doamna Ticu Dumitrescu, vă întreb pe dumneavoastră, în calitate de președinte al AFDP, de ce credeți că apar în presă - nu mai vorbesc de TV - atât de puține mărturii ale membrilor acestei asociații? V-ați gândit la publicarea lor în volum?

TICU DUMITRESCU: **D**a, noi sintem deja în situația destul de avansată a publicării mărturiilor celor care au trecut prin suferințele Gulagului românesc. Acestea vor fi adunate în caielele numite "Caielele suferinței", ce vor apărea probabil lunar, sau la două luni. În afară de aceasta, ziarul AFDP din România va apărea, în sfârșit, în cursul următoarelor două-trei zile. Se va numi **Rezistența**, va fi nu numai un ziar de mărturii, ci mai ales un ziar de atitudine. Fiindcă trecutul este important, mai ales pentru a scrie o istorie adevărată și pentru a face ca generația tânără să înțeleagă în modul cel mai real posibil ce a însemnat comunismul. Va fi o lecție de atitudine, de rezistență...

CH.S.: - În ce fel considerați că poate fi ajutată filiala Arad a AFDP pentru a câștiga în forță și profunzime?

T.D.: - Ca președinte al Asociației, am fost de părere și chiar am inițiat o atitudine deosebită de alte organizații, în sensul că am acordat o autonomie destul de largă fiecărei filiale în parte. Nu vom interveni în viața unei filiale și este importantă hotărârea filialei însăși de a acționa prin propriile forțe, prin revigorarea și, dacă se poate, chiar întinerirea oamenilor care o compun, prin implicare, așa cum o face Timișoara. Mai ales că Timișoara se află la o distanță de foarte puțini kilometri. Sper ca vizita mea de azi împreună cu doi din reprezentanții de seamă ai Filialei din Timișoara a AFDP să însemne stabilirea unor relații de colaborare și influență reciprocă. De la Timișoara sînt mai multe lucruri de învățat. Experiența și atitudinea lor depășesc cu mult experiența altor filiale, cred chiar că este prima filială pe țară.

CH.S.: - Ca membru al conducerii Alianței Civice și avînd în vedere că sînteți un om de acțiune, chiar incisiv, așa spune, cum apreciați activitatea și de pînă acum? Mă gîndesc la faptul că unii consideră că acțiunile Alianței nu sînt destul de eficiente.

T.D.: - Da, este adevărat că am fost unul din inițiatorii Alianței Civice. Atunci, am văzut în Alianță un organism care să preia din mers această atitudine anticomunistă prin acțiuni non-violente dar directe, pornind, și chiar încercînd să imprime o mai bună organizație, o mai largă prezență a celor care își spun doleanțele în stradă. Pentru că în România de astăzi, guvernarea de aceeași structură comunistă, în lipsa unui parlament care să reprezinte cu adevărat vreațiile noastre, ale poporului român, în lipsa unui dialog cinstit, pe care puterea l-a refuzat sub un pretext sau altul, singurul loc unde se poate manifesta opoziția este strada. Așa cum spuneam însă, este nevoie de manifestații puternice,

dar non-violente, care să mențină trează lupta și atitudinea anticomunistă.

CH.S.: - Cum apreciați activitatea Alianței din această perspectivă?

T.D.: - Din punctul acesta de vedere, Alianța se pare că dă mai multă importanță unei laturi care este, desigur, absolut necesară, adică înființării unor comisii, unor comitete de specialitate pe fiecare domeniu în parte, pentru industrie, probleme sociale, economice, destul de importante, dar pentru activitatea cu bătaie lungă. Paralel cu acestea, sau poate chiar înaintea acestora, ar trebui să se dea atenție concertată eforturilor și acțiunilor directe, cum am spus înainte.

CH.S.: - Există multe nedumeriri în legătură cu dialogul pe care Alianța Civică l-a avut cu Președintele României. Care a fost rațiunea pentru care Alianța l-a solicitat și ce rezultate a avut?

T.D.: - Exprimînd un punct de vedere personal, am considerat că (și lucrul acesta l-am declarat și într-un interviu la "Europa Liberă") - am considerat că momentul nu a fost suficient de bine pregătit și că, de fapt, la Iliescu nu trebuia mers decît în anumite condiții. (Așa cum am făcut-o eu cînd am reprezentat cele șapte grupări, pe 5 decembrie,

și cînd am refuzat - cu toate insistențele deosebite din partea consilierilor domnului Iliescu - am refuzat să începem acest dialog fără participarea tuturor celor care venisem acolo, adică fără reprezentanții Timișoarei, cel al organizației CADA, și așa mai departe. Atunci cînd s-a refuzat presa, deși, în ultimul moment, s-a acceptat prezența reprezentantului CADA, eu nu am fost dispus să fac nici un fel de renunțare la principiile care mă aduseseră acolo, la condițiile pe care le pusesem în mod public în acel comunicat apărut în presă.) Or, în cazul Alianței, se pare că a existat o oarecare bilbilială, o oarecare necorelare. Într-un cuvînt, n-au fost suficient de bine pregătiți, nici ca fond, nici ca formă. S-au lăsat atrași într-o cursă; Iliescu este un om deosebit de viclean, știe unde să lovească și pe cine să lovească, știe unde și cum să intervină. De altfel, mă vizează și pe mine în acest dialog, atunci cînd, răspunzînd domnului Băcanu (care îl acuză că pe 22 decembrie

a păstrat nomenclatura), îi spune cam așa: "Ce-ați fi vrut, ce vrea Ticu Dumitrescu, un fel de Birou de cadre care să verifice fiecare om ce ar fi promovat în cadrul puterii? O componentă cadristă? formată din Liga Studenților, din AFDP și încă patru organizații?" - De fapt, răspunsul este foarte incurcat, foarte incoerent și nu se bazează pe date reale. În fond, eu am spus-o atât în CPUN, cît și într-un memoriu pe care l-am prezentat în seara de 22 decembrie 1989 conducerii care se înfiripa atunci: susțineam un punct de vedere - și anume că trebuie să existe, dacă vorbim de front de salvare, trebuie să existe pluripartidism și să chemăm acolo reprezentanții fostelor partide, foștii deținuți, reprezentanții studenților și ai sindicatelor. A doua: depinde de unde se inspiră domnul Iliescu cînd face această amalgamare, eu am mai afirmat la Timisoara același lucru spunînd că, dacă este vorba să formăm un guvern de uniune națională, atunci membrii acestui guvern trebuie să fie neapărat cunoscuți și discutați, nu sub formă de "birou de cadre", cum a binevoit domnia sa să spună, ci să fie discutați, om cu om, pentru a nu ne mai trezi cu surprize de genul celorla pe care ni le-a făcut domnul mișlian, nu știu-cum îl cheamă, membru în parlament, Moșiș parcă, sau ciți alți delinvenți de drept comun. Nu mai vorbesc de nomenclatură, de oameni care au stat în linia a II-a în perioada comunistă. Acesta ar fi fost de fapt rolul pe care ar fi trebuit să-l joace anumite organizații, și anume: Liga Studenților, care reprezintă tineretul, partea cea mai curată din țară și speranța noastră a tuturor, pentru că ei sînt total împotriva sistemului actual, în imensa lor majoritate, apoi sindicatele, care reprezintă muncitorii, AFDP, care reprezintă garanția morală...

26 ianuarie 1991, Arad

Foto: VALER CĂRĂPAN

TOGETHER

SPERANȚA
JNEI DEMOCRATII
PLĂPINDE

Scurtă convorbire cu domnul profesor doctor VIRGIL FEIER, în pauza sedinței de constituire a ALIANȚEI CIVICE -
-filiala ARAD -

NOTAROS LAJOS: - La început, domnule profesor, citeva cuvinte despre dumneavoastră ...

VIRGIL FEIER: **L**ucrez la Institutul de medicină din Timișoara din 1972, m-am născut în comuna Buteni, liceul l-am făcut la "Moise Nicoară", după terminarea facultății (între 64-69) am fost medic de circumscripție în Buteni, iar pe urmă am lucrat la Spitalul de adulți din Arad; în 1972 m-am început cariera didactică ca asistent. Timp de 12 ani am împărțit soarta tristă a multor intelectuali din România, făcînd o navetă zilnică Arad-Timișoara. Vedeti deci, tineretea ma leagă de Arad, oraș pe care-l iunesc și pentru că, aiudoma Timisoarei, aici sînt prezente valori ale civilizației europene, printre care toleranța și conviețuirea inteligentă a diferitelor naționalități, deci culturi, mentalități.

N.L.: - **A**ș faceti să presupun că ați răspuns cu plăcere invitației Alianței Civice în constituire din Arad de a reprezenta la această adunare conducerea centrală. Dar spuneți-mi, dumneavoastră cum ați ajuns în Alianța Civică ?

V.F.: - Sînt membru fondator al Solidarității Universitare din Timișoara, organizație constituită poate din cele mai prestigioase cadre ale celor patru institute din țară, care, după evenimentele din iunie, am simțit că nu avem altă alternativă decît implicarea în viața civică. Se bate multă monedă acum pe caracterul apolitic al unei organizații sau alteia ...

N.L.: - **D**a, acest caracter apolitic ! Nu vi se pare că a vorbi de caracterul apolitic al unei organizații în momentul de față trădează o anumită mentalitate depășită ?

V.F.: - Bineînțeles. Nu există în zilele noastre aici, în această parte a Europei, nimic care să nu aibă legătură cu politica. Cel mai mic gest poate deveni expresia unui interes, deci poate dobîndi caracter politic. Nimeni, chiar dacă nu este înregimentat, nu poate scăpa de necesitatea unei opțiuni, a unei decizii de natură politică.

N.L.: - **T**inînd cont de faptul că Timișoara este mai mult decît un oraș oarecare al României de după decembrie 89, cum este acolo Alianța Civică ?

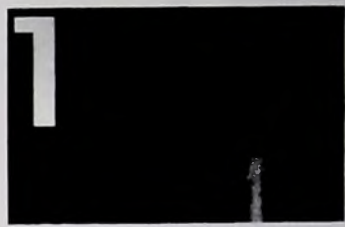
V.F.: - La noi Alianța Civică s-a născut printr-o asociere. Astfel s-a creat un grup de inițiativă care a favorizat asocierea Solidarității Universitare, a Societății "Timișoara", a Societății "Tot Banatu-i Fruncea" și a Asociației Fostilor Detinuti Politici, încă din luna noiembrie, cînd la noi a avut loc prima consfătuire pe țară dedicată drepturilor omului. Constituirea formală a filialei Alianței Civice din Timișoara va avea loc, probabil, în cursul acestei luni.

N.L.: - **E**xistă anumite necunoscut, "emponderabile", în programul Alianței. Pe de altă parte, există și multă suspiciune și, în șine, din partea celor mulți, nedrecredere, nesiguranta, teama. Pornind de la aceste date, cum vedeți viitorul apropiat al Alianței ? În ce vedeți scopul "tactic" pînă la primul congres, care va avea loc la 13-15 iunie '91 ?

V.F.: - Eu cred că la început cel mai important lucru este ca Alianța să se nască cu adevărat, adică să-și sporească simțitor numărul de membri, să difuzeze suficient Charta, în care sînt cuprinse principiile de bază ale activității sale. Cu alte cuvinte, acum este o perioadă în care primează activitatea de inițiere, de organizare. Fiecare reprezentant al Alianței trebuie să funcționeze ca un seismograf: să surprindă pericolul și să atenționeze. Bineînțeles, este vorba de pericolele care pîndesc la tot pasul democrația plîpîndă a țării noastre.

N.L.: - **C**red că sinteza de acord că inițiativa Alianței Civice vine dinspre intelectuali. Este șires acest lucru, și dacă este, va și el depăși cîndva ?

V.F.: - Este firesc ca inițiativa să vină dinspre intelectuali - în fond, de ce oare se teme puterea de ei ? -, dar tot așa de firesc este că în viitor cuprinderea Alianței Civice să se lărgească. În acest sens, Alianța nu este un partid, tocmai pentru că vrea să ocotească capcanele în care au căzut partidele tradiționale care, prin însăși rațiunea lor de a fi, sînt exclusiviste. Alianța Civică, spre deosebire de celelalte, este apolitică.

rantei. Pentru ca speranța să devină realitate este nevoie de solidaritate. Impulsul intelectual trebuie preluat. De țărani, de muncitori și de toate categoriile sociale în formare ale societății românești. Deviza noastră, nu-i așa, spune: "Nu putem reuși decît împreună."

N.L.: - **A**m impresia că - poate tocmai din cauza întârzierii noastre față de celelalte țări est-europene - Alianța Civică va și nevoita să reaccioneze o sinteză între Forumul Civic din Cehoslovacia și Solidaritatea din Polonia ...

V.F.: - Intr-adevăr, bineînțeles, cu toate deosebirile care decurg din unicitatea situației la care ne referim.

N.L.: - **D**acă tot vorbim de celelalte "foste țări comuniste", vă întreb, vă puteți imagina un om de cultură în fruntea României ca președinte ?

V.F.: - De ce nu ? De altfel, convingerea mea este că dacă la 20 mai, la alegerile prezidențiale, ar fi candidați și o personalitate a culturii noastre - ca independent, să spunem - scutul ar fi fost altul. Însă nu trebuie să uităm - o spun din nou - diferențele enorme care există între noi și celelalte țări est-europene, respectiv mișcările civice de acolo. Forumul din Cehoslovacia, Solidaritatea din Polonia au un trecut în ilegalitate, iar acum sînt la putere, sau în pragul puterii.

N.L.: - **D**eci, prevedeti o trecere în ilegalitate a Alianței ?

V.F.: - Ce să vă spun ? Avînd în vedere evoluția situației din URSS, evenimentele din țările Baltice, nu putem exclude nici această variantă. Totuși, observăți și dumneavoastră, sună a glumă această ipoteză. Ei, și asta este un argument pentru speranță. Faptul că anumite posibilități, nu demult perfect realizabile, au intrat în domeniul umorului.

Arad - 1 februarie 1991

Convorbire realizată de NOTAROS LAJOS, redactor șef al ziarului JELEN - Arad

Ora de muzică. Bijuterii muzicale. Audio-visual studio. Muzica pentru toți. Tele-discul muzicii populare. Muzicorama. 201 din program.

Stimați telespectatori, ne aflăm la, și stăm de vorba cu.

Miercuri, joi, vineri, simbăra, duminică: seriale, serialuri. Cite unul, cite două. DALIA! Să nu-l pierdă cei care au avut neșansa de a se naste prea tîrziu pentru a-l vedea în premieră!

TUB

Stimați telespectatori, ne aflăm și stăm de vorba. De la "copiii noștri" la "copiii noștri". Un pas decisiv.

Dacă e marți, e telecinematocă. MARELE BLOND. Dacă nu, nu. Marți, film nu.

Stimați, ne aflăm și stăm. FIBA. REPUBLICA. Dacă vreți, pot. FIBA. Aștia.

Fotbal. Adică, FI-PA.

Telespectatori, aflăm, și. Mă bucur că în sala, în fața presei se află și ziaristi (sau viceversa, vorba lui Nenea Iancu). Di. senator PSN de Constanța. Dumitrescu.

Simpozion. Revista de literatură și artă. Omariu Marin Șerban. 50 de ani.

Petru Creția nu. Mai aștepta. În loc de ...

Ce se pot spune? Reporter TV. 7x7: Emisiune de ... distorsiune-mație.

Profesorii universitar, ultimii dintre golanii patriei. Huo, intelectualilor! Stimați telespectatori, ne aflăm la, și stăm de vorba cu.

Chr.S.

Adolescentul, ABSURD și uDIVIN

CA
D
D
D

Adolescentul e ca un tigru ținut în cușcă. Cușca o formează conveniențele sociale în mijlocul cărora trebuie să trăiască.

Bincintelos, și tigrii pot fi de mai multe feluri: unii dintre ei se pot născuți cu o viață dirijată, condusă de reguli a căror rațiune nu o înțeleg. Există însă și "tigri bengalezi", care, scăpați din cușcă, fac un adevărat prăpăd în societate și declanșează scandaluri repetate, refuzând cu ferocitate reînțocarea în acel spațiu înconjurat cu bare de oțel. Societatea nu face eforturi să-i înțeleagă și îi încadrează în anumite tipare din care nu-i va mai scoate niciodată. Ei devin și mai încredințați, și toate punctele care țineau puțtea lega de ceilalți sînt rupte. Kant spunea că într-un război nu trebuie făcut nimic care ar putea împiedica o împăcare ulterioară. În conflictul acesta, ambele părți se disprețuiesc profund, fac gesturi care nu vor mai permite o conciliere viitoare. Unde nu e loc de împăcare, își face loc cu pași siguri una. Aceasta se întreprinde ca un cui între generații, dînd naștere unor nesfîrșite polemici acrite și sterile. [Uneori aceste dispute sînt totuși rodnice.]

"Fiecare revoltă este nostalgie după inocență și chemare spre ființă."

(A. Camus, L'Homme révolté)

Adolescentul este o ființă ciudată. Cu un comportament imprevizibil.

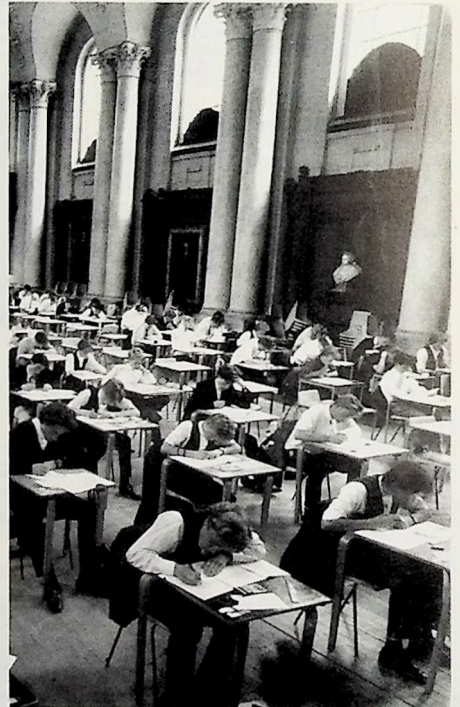
S-a încercat pe toate căile să se pună stavilă fantaziei și inventivității adolescenților, pentru ca aceștia să poată fi ținuti cît mai ușor sub control, pentru a se elimina orice element care scapă determinismului mecanic.

Revolta găsește un mediu propice în rîndul adolescenților, care văd lumea cu ochi puri, care nu au învățat încă să-și siluiească personalitatea, care nu ezită să-și spună părerea - critică de neplăcută ar fi ea pentru alții.

Revolta poate apărea sub diferite forme, de la simplul nonconformism la nihilism sau la revolta metafizică.

Nonconformismul se manifestă în legătură cu tot ceea ce ține de conveniențele sociale mediocre. Opoziția față de aceste legi nescrise se exteriorizează prin aspectul individului, prin îmbrăcăminte, prin limbaj, prin anumite gesturi. Acest stadiu poate fi totuși depășit odată cu trecerea anilor. Mai periculos este nihilismul, care nu se mulțumește cu o opoziție teribilistă, care nu doar luptă împotriva societății, ci o respinge total. Acești tineri nu găsesc demnitate nici o valoare umană, nu au nici o credință, nici un ideal. La ei domină nemulțumirea, dar nu în vreau sens metafizic, ci un nimic vulgar, fără vreo semnificație. În domeniul politic acești tineri se vor atășa teoriei anarhiste, dorind nu să schimbe statul, ci să-l distrugă, pentru a putea să se considere liberi, deși pentru ei nici libertatea nu poate fi prețioasă, căci ea înseamnă ceva, este un deciderat pentru care omenirea luptă de secole. Acești adolescenți vor săfîrși în anumite organizații teroriste sau se vor așunda în imperiul fabulos al narcoticelor.

Revolta metafizică este cea mai nobilă manifestare a revoltei. Camus o definea ca pe o revoltă împotriva lui Dumnezeu, "Tatăl al morții și suprem scandal". Această manifestare superioară nu este însă întotdeauna îndreptată împotriva divinității. E un protest ce exprimă, în ultima instanță, căutarea sensului vieții. Este viața o împlinire, este ea o simplă viațuire conform unor legi fizice, chimice, biologice și sociale? Sau este doar o etapă premergătoare adevăratei vieți a sufletului, este un lanț de continue reîncarnări, este produsul unui plan divin, converge spre un scop, spre contopirea cu Dumnezeu? Sîntem doar "tîna" sau există în noi ceva divin care nu pierie? Adolescentul îi vine greu să se atăzeze unei singure concepții, să creadă în ceva - și de aceea își continuă căutările... Structura sa sufletescă însă nu-i permite decît să penduleze mereu în căutarea absolutului. Cînd îi se pare că totul este în van, se revoltă și începe să creadă ca nimic nu merita da-nuire și se lasă în viața sa arăta, ajungînd la con-

cluzia ca totul este absurd. - Acesta este și fundamentul doctrinei existentialiste. Ar trebui să spun că această concepție este periculoasă pentru viața socială, că poate duce la apatie... dar înapoi în care am ajuns, în dorința "depistării" absolutului, nu mi permite să o fac. În contextul actual al vieții din România, această afirmație nici nu pare atît de mult o blasfemie.

CIPRIAN VĂLCAN

clasa a XI-a - Liceu Economic Arad

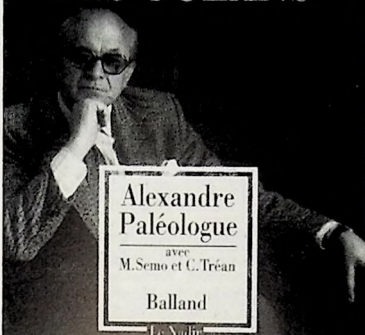
"Omul revoltat este omul situat în afara zonei sacralului (înainte sau după) și preocupat să revendice o ordine umană în care toate răspunsurile să fie imune adică formulate în mod rațional. Din acest moment, orice intruziune, orice cuvînt care revoltă, în timp ce, în lumea sacralului, orice cuvînt este acțiune a harului."

A. Camus, L'Homme révolté

fragment din capitolul REVOLTA METAFIZICĂ

...u posed informatii despre puterea de atracție a editurii Balland (colecția Le Nadir); oricum, mi-ar face o mare plăcere să știu că amintirile scriitorului român se bucură de o cifră mai largă audiență în rândurile publicului cititor din Franța.

SOUVENIRS MERVEILLEUX D'UN AMBASSADEUR DES GOLANS

Alexandre Paléologue
avec M. Semo et C. Tréan
Balland

Quată cartea comparată și lectura începută, pot considera că "partida" e ciștigată de autor, pentru că despre o partidă este vorba, - între opinia publică franceză, care a trăit în mai puțin de șase luni de la revoluția română, transformări de atitudine dintr-o extremă în alta (uluire, încetinire, miraie, stoppare, supărare, distanțare critică) și Alexandre Paléologue, care - în calitatea lui de ambasador al tinerețului român - a făcut eforturi considerabile de a prezenta francezilor țara curată a revoluției, recurgând la sinceritate ca principală modalitate de convingere.

Așa se face că ex-ambasadorul a hotărât să continue această operațiune prin publicarea unei cărți care să fie nu numai sinceră, ci să și explice contextul social-istoric în care ne-am constituit și dezvoltat.

Perforanța cărții rezidă în "tehnică articulară", adică în modul în care reușește să pună în relație sinteza istoriei moderne a României, în special a momentelor ei de criză, cu nuclele narrative privitoare la "povestea-vieții-mele", scriitură compozită al cărei faxmec l-am gustat în urmă cu doi-trei ani, când am citit "fragmentul iubirii în genunchi" din memoriile promise de autor încă de la primul symposium "Intermedia".

pouidiQue

Intrebările "aparent neordonate" ale celor doi ziaristi (Marc Semo și Claire Tréan) pe parcursul a douăsprezece capitole sau/și stilul ludic al autorului au drept efect o anume dezordine temporală a prezentării evenimentelor, protejind cititorul de aspectul rigid al unui compendiu de istorie. Salturile înainte-înapoi și viceversa pe firul frământatei istorii românești sînt deci articulate prin fragmente de text al căror conținut îl implică pe narator într-un moment interesant, conducîndu-ne după el...

LE LIVRE QUI PARLE

Astfel, cititorii francezi sînt informați despre cele mai dure aprecieri la adresa poporului român (Caragiale, Cioran, Clemenceau), după care, la 19 decembrie, autorul se trezește cu un telefon de la ... Gorbaciiov via Ion Drută - și intrăm astfel în faza începutului revoluției de la Timișoara; sînt explicate, în continuare, "în altă ordine de idei", momentele 1907 (revolta țărănească) și 1941 (rebeliunea legionară), după care autorul se urcă în automobil (22 decembrie, a.s.) împreună cu un grup de disidenți, îndreptîndu-se spre Televiziune, unde are ocazia de a reflecta asupra ideii de oportunism și despre arta tupeului; "vorba bine nu termină", și iată-l ambasador la Paris, unde stă la faclă diplomatică cu președintele Franței și cu ministrul său; ocazie cu care își reaminteste că la 18 ani, deci în anul 1937, face prima vizită la Paris, unde revine (în 1968) după treizeci de ani; revenind în prezentul imediat de la Hotel de Béarn la biroul în care a lucrat și Paul Valéry (fotografia de pe copertă), rememorează școlul Tirgu-Mureș - începutul despărțirii de actuala putere; apoi în acest segment referiri - pertinente - la relațiile cu ungurii și un moment care m-a lăsat perplex, "povestea lui Cioran cu discurile ungurești", care mi se pare aiutoare; nu se poate; apoi este iritat de judecata (penibilă) și execuția celor doi dictatori; între timp începe să ia parte publică împotriva cuplului Iliescu-Roman și se produce prima rechemare la București.

Atacă pactul Ribbentrop-Molotov și dictatul de la Viena, după care sîntem introduși în secretul arborelui geneologic al Paieociogilor; imediat apoi, despre o istorie a mișcării legionare și a relațiilor cu aceasta a intelectualilor români, în special Nae Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica; de fapt, începe o epocă pe care o denumesc sintetic ca "trezere de la o dictatură la alta", iar cea în care intră la 25 de ani (anul

Alexandre Paléologue

SOUVENIRS MERVEILLEUX D'UN AMBASSADEUR DES GOLANS

Entretiens avec M. Semo et C. Tréan

Editeur et réalisateur, romancier et scénariste dans un domaine d'écriture pédagogique marquant une nette préférence pour le dialogue, cultivé jusqu'à bout des angles mais ne délaissant pas le roman roman. Alexandre Paléologue trace dans ses Souvenirs le portrait d'un homme romain qu'il est très consciencieux de l'expliquer, que le communisme a sa haine à détruire et qu'il a pu être un ami de l'étranger et de l'étranger à partir de 1945. Les événements sont traités en « événements » par les marqués, mais pas ceux des événements.

Originaire d'une de la zone, apprenti diplomate de son père, il a travaillé entre 1945 et la Seconde Guerre mondiale, puis a été ambassadeur de Roumanie à Paris durant tout le régime de Ceaușescu. Il a été journaliste, professeur d'études. Alexandre Paléologue est un homme qui a vu tout ce qui s'est passé en Roumanie pendant ces cinquante dernières années. Il a écrit un livre qui raconte tout ce qui s'est passé pendant ces cinquante dernières années. Il a écrit un livre qui raconte tout ce qui s'est passé pendant ces cinquante dernières années.

1944) este cea comunista, aceasta fiind, așa cum știm, cea mai lungă și cea mai distrugătoare. Pînă în 1950 lucează la Afaceri Externe, cochetează cu Conservatorul, trece printr-o fază catolică dato-

- Il aurait été extrêmement salubre, mais c'est une vue de l'esprit car un tel procès n'était pas faisable. Il ne l'est d'ailleurs toujours pas. On pourrait en effet imaginer, indépendamment du fait que les deux principaux accusés sont morts, instruire le procès du régime, mettre au jour toutes les responsabilités. Mais c'est impossible pour de nombreuses raisons dont les plus évidentes sont d'ordre politique et technique. Les hommes qui sont aujourd'hui au pouvoir occupaient déjà pour la plupart des postes de responsabilité sous le précédent régime. Avant décembre 1989, ils étaient

XI

L'impossible procès

Se reîntoarce în micul Paris balcanic interbelic, stîrnindu-ne nostalgii de dulce far niente, amintind așa, în treacăt, francezilor, că le-am oferit oarece artiști de prestigiu, precum Edouard de Max, Elvira Popesco, Yonnel, Brâncuși, Tzara, Cioran și Ionescu ... viraj brusc spre filosofie a istoriei, despre mai multe momente Yalta, fiind citate "tratate de pace" cu anexe, începînd cu Passarowitz și terminînd cu Teheran (cu Malta, susțin eu), prin care Europa, cînd centrală, cînd occidentală, primește de la Turci, Ruși sau Nemți anumite privilegii, iar în schimb (s.n.), țările mici central- sau est-europene, inclusiv România, sînt puse în stare de dependență un anumit număr de ani. De la acest subiect trist trece la unul drag autorului, care ne convinge că este mai mult realist decît monarhist, atînd noi despre două contacte cu regeii Ferdinand și Carol II, în copilărie și tinerețe, iar mult mai târziu, înfîlînirile de la Versoix cu Mihai de România.

rata lui Vladimir Ghica, iar lecturile, sînt cele pe care le știm, adică Montaigne, Claudel, Maritain, în principal; urmează faza "în clandestinitate" cu Noica la Cîmpulung, unde, timp de șase ani se discută despre greci, Goethe și Heidegger; după liberare devine cazul R-66 și începe a lucra la Institutul de Arte Frumoase, după care, așa, "ca desert", este aruncat în închisoare alți șase ani; de acum intrăm în contemporaneitate prin acțiunile editoriale în faza liberalizării (1961-1974), apoi comunismul agresiv al lui Ceaușescu, mișcarea disidentă a romînilor, revoluția, și iarăși dezamăgirea, 14-15 iunie, cu insistență asupra aspectelor neo-comuniste și a necesității rezistenței active.

Pentru un cititor român, cartea este pe cît de încîntătoare, pe atît de surprinzătoare, datorită modului de articulare a unor evenimente istorice cunoscute cu înfîlînirile, trairele și atitudinile unui destin de excepție. Sper din toată inima ca orizontul de așteptare al cititorului francez să fie satisfăcut în aceeași măsură. Oricum, sînt convins că Alexandre Paléologue va privesea în acțiunile sale de recuștigare a opiniei publice franceze.

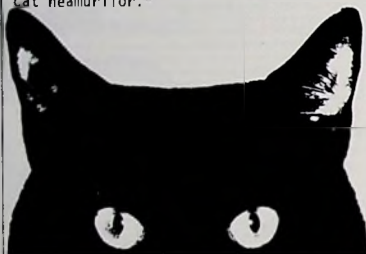
GEORGHE SĂRĂU

Paris

TEHNICA LOVITURII DE STAT

Curzio MALAPARTE

Deghizat în muncitor, cu perucă și fără barbă, Lenin și-a părăsit ascunzătoarea și s-a dus la Institutul Smolnii pentru a lua parte la Congresul Sovietelor. Este clipa cea mai tristă a vieții sale: nu crede încă în succesul insurecției. Și nu numai el. Ca întreg Comitetul Central și Comisia, ca cea mai mare parte a delegaților la Congres, cu toții au nevoie să știe că guvernul a căzut și că miniștrii lui Kerenski sînt în mințile gărzilor roșii. Lenin se teme de Troțki, de firea sa orgolioasă, de siguranța de sine, de șiretenia sa asociată cu îndrăzneala. Troțki nu face parte din vechea gardă, nu este un bolșevic în care să poți avea, orbeste, încredere; e un recrut de dată recentă care nu a intrat în partid decît după zilele fierbinți din iulie. "Nu sînt unul din cei doisprezece apostoli", spune Troțki; "sînt, mai degrabă, Sfîntul Pavel care, cel dintîi, le-a predica neamurilor."

Lenin nu l-a simpatizat niciodată prea mult pe Troțki. Troțki îi eclipsează pe toți. Elocvența lui e suspectă. Are periculosul har de-a pune în mișcare masele, de a dezlăntui razmerițe, de a provoca schisme, de a inventa erezii. Un om de temut dar necesar. Lenin a remarcat de multă vreme că Troțki are gustul comparațiilor istorice. Atunci cînd ia cuvîntul în cadrul mitingurilor, adunărilor ori ședințelor partidului, el nu încetează să facă refe-

riri la timpurile revoluției puritane a lui Cromwell ori la Revoluția Franceză. Trebuie să te temi de un marxist care judecă și măsoară oamenii și faptele revoluției bolșevice după oamenii și faptele Revoluției Franceze. Lenin nu poate uita că Troțki, de-abia eliberat din închisoarea Kresti unde fusese închis după zilele din iulie, s-a dus la Sovietul din Petrograd și, într-un discurs violent, a proclamat necesitatea instaurării terorii iacobine. "Chilotina duce la Napoleon!", îi strigă menșevicii, iar Troțki le răspunde: "Il prefer pe Napoleon lui Kerenski." Lenin nu va uita niciodată acest răspuns. Iar Derjinski va spune mai târziu: "Il preferă de Napoleon lui Lenin."

Intr-o încăpere aiăturată marii săli a Institutului Smolnii unde are loc cel de-al doilea Congres Panrus al Sovietelor, Lenin a luat loc lîngă Troțki în fața unei mese acoperită cu hîrtii și ziare; pe frunte îi cade o șuviță din perucă. Troțki nu-și poate stăpîni un surfs la vederea acestui caraghios, cu atît mai mult cu cît nu mai e nici un pericol: insurecția a triumfat, iar Lenin este stăpînul Rusiei. E momentul să-și scoată perucă, să lase să-i crească din nou barbă, într-un cuvînt, să se arate tuturor. Trecînd prin fața lui Lenin pentru a se duce în sala congresului, Dan și Skobelev, cei doi conducători ai majorității menșevice, părăsesc după ce și-au aruncat unul altuia o scurtă privire; în acest om cu perucă, în acest mărunț cabotin de provincie, cei doi l-au recunoscut pe groznicul demolator al Sfintei Rusii. "S-a terminat", îi șopteste Dan lui Skobelev.

"De ce continuați să rămîneți deghizat?", îi spune Troțki lui Lenin, "învingătorii nu se ascund." Lenin, cu ochii pe jumătate închiși, se uită țîntă la el, un vag surfs ironic i se ghicește în colțul buzelor. (Cine este învingătorul? Aceasta e problema. Din cînd în cînd, se auzeau în depărtare bubuituri de tun ori răpăitul unor mitraliere. Crucisătorul Aurora,

ancorat pe Neva, tocmai a deschis foc asupra Palatului de Iarnă în sprijinul gărzilor roșii care atacă. Uite-l pe Dibenko, uriașul Dibenko cu ochi albaștri și cu barbă mătăsoasă și blobdă; mărinarul din Cronstadt și doamna Kallontai îl iubesc deopotrivă pentru ochii de copil și pentru cruzimea sa. Tot el aduce vestea: gărzile roșii ale lui Antonov-Ovsienko au luat cu asalt Palatul de Iarnă, miniștrii lui Kerenski sînt în minile bolșevicilor, guvernul a căzut. " - În sfîrșit!" strigă Lenin. " - Ați întîrziat cu douăzeci și patru de ore", răspunde Troțki. Lenin își dă jos perucă și-și trece mîna peste frunte. (Conformația capului seamănă mult cu cea a lui Balfour, după cum spune Wells. "Să mergem", spune el, îndreptîndu-se spre sala Congresului. Troțki îl urmează în tăcere. Pare obosit; un soi de somolență i-a stins privirea-i oțelită. Cît timp a durat insurecția, scrie Lunacearski, Troțki era asemenea unei sticle de Leyda. Acum însă, după ce guvernul a căzut, Lenin și-a scos perucă așa cum și-ai scoate o mască. Lovitura de stat a fost Troțki. Statul însuși e Lenin. Conducătorul, dictatorul, triumfătorul este el - Lenin.

Troțki îl urmează în tăcere, cu acel surfs nedefinit ce nu se va șmbîlnzi decît la moartea lui Lenin.

Traducere Florin Didilescu

TIEN-AN-MEN

Noiembrie 89, în CHINA

Aceste priviri spre fotograf: s-ar crede că vedem executiile celor din rezistența împotriva nazistilor.

Amnesty International a recenzat 500 de executii declarate după masacrul din Tian-Anmen. La 19 septembrie trecut, au mai fost încă 65. O cincime din omenire trăiește sub barbarie.

Reproducere după Actual, nr. 136/oct. 90, p. 18-19

CORRESPONDENȚA DIN LENINGRAD

(...)

Desigur, aici noi am schimbat programele la cursurile de filosofie pentru studenți. Este, într-adevăr, foarte interesant, dar și foarte dificil, pentru că în Leningrad avem mari probleme cu procurarea cărților bune. Nu avem deloc manuale de filosofie. Vă puteți imagina cum e și precăi fără, nici un text scris ...

E reconfortant, totuși, deoarece mitologia marxist-leninistă a murit și nu mai sînt obligată să citesc și să predau dogmele ideologice. M-am întors la problemele reale ale filosofiei: căutarea adevărului. Înțeleg că acesta nu poate fi găsit fără o recuperare a culturii mondiale, iar în ceea ce îi privește pe ruși, fără o apropiere de filosofia mistică rusă. Împreună cu prietenii mei încercăm să găsim înțelegerea universală, dar este foarte greu, în lumea pragmatică și egoistă a conștiințelor de tip sovietic.

(...)

Situația din Uniunea Sovietică și din Leningrad devine din ce în ce mai serioasă. Populația se teme foarte tare de toamete. Se luptă în fiecare zi să cumpere unt, ouă, brînză, carne etc. Fiecare e nervos și ceprimat. Magazinele sînt complet goale. Nimeni nu mai crede ca vom mai apuca timpuri mai bune ...

Poate totuși va fi și mai bine. Ar fi o idee bună să veniți în vacanță la Leningrad.

Cu sincere salutări,
a voastră Asia

Asia
Brînză
C A R N E

VITALI TRETIAKOV DRUMUL JURNALISMULUI: INDEPENDENȚA

Hotărînd să numim ziarul nostru Independentul, noi împrimutăm un drum mai degrabă banal al zilelor noastre. Nu sintem primii, dar avem ambiția de a nu ne limita la înscrisura acestui cuvînt pe prima pagină. Noi sintem deciziși să parcurgem drumul independenței pînă la capăt, pînă la acel punct în care, dincolo de obiectiv, independența devine o obișnuință, esența profesiunii noastre, un stil de viață.

Or ziarul nostru va fi preferat de cititor numai dacă îi furnizează o informație pe care n-o poate găsi nicăieri în altă parte.

Pentru noi nu vor exista întrebări ca: se poate, trebuie, este necesar să menționăm cutare sau cutare eveniment? Și dacă această informație ar urma să facă vîlvă, să fie greșit interpretată, să suscite reacții nesăbuite? Ziaristii sint acolo tocmai pentru a culege informația și a o transmite publicului. Aceasta este însăși esența profesiunii lor, pentru aceasta sint plătiți. Și ziaris-

este evident: reflectînd toate opiniile, noi vom înclina negreșit într-o parte sau alta. Nu poți fi sigur pe nimic și noi nu vom risca s-o facem, dar sperăm ca simpatiile și antipatiile redacției să nu fie resimțite de cititor ca poziții pe care vrem să i le impunem. Ele vor merita respectul lui numai și numai în măsura în care unele i se vor părea mai întemeiate decît altele. (...) Caracterul independent al ziarului nostru se va revela și în capacitatea noastră de a reduce la minimum distanța dintre un eveniment și comentariul său. Nu este un secret pentru nimeni: cea mai mare parte a cotidienei și săptămadaelor tradiționale erau pînă în prezent constrînse sau obișnuite să țină cont de păreriile sferelor înalte ale puterii pentru a comenta evenimentele delicate. Tineretea noastră ne fereste de acest gen de tradiții și programul nostru nu prevede să avântăm punctul de vedere oficial în detrimentul altuia. Pentru a-ți forma o opinie despre un eveniment, nu este indispensabil să cunosti opinia Președintelui sau a Primului Ministru. (...)

Cînd survine un eveniment, și mai ales dacă el este neobișnuit, datoria ziaristului este să-l comenteze, cel puțin pe scurt. Și nu atît pentru "a se exprima" cît pentru a înscrisa acest eveniment în contextul general al vieții țării, al politicii cutarui sau cutarui partid. Cînd neglijăm această obligație profesională, noi ne găsim într-o situație comică. Toată lumea își aminteste de tacerea cvasi-totală pe care presa centrală sovietică a păstrat-o trei săptămîni după apariția articolului ultraconservator al Ninei Andreevna în Rusia sovietică în primăvara lui 1988. (...) Cum să justifici tăcerea care a urmat după apariția articolului lui Alexandru Soljenitîn Cum să reconstruim Rusia noastră?, în Komsomolskaja Pravda? Eu o explic prin două rațiuni. Unele cotidie ne au

una, nici cealaltă rațiune nu trebuie să prevaleze pentru Independentul. Dacă ziarul nostru ar fi apărut deja în momentul publicării articolului lui A. Soljenitîn, cititorii ar fi găsit în paginile lui, chiar în dimineața următoare, un comentariu referitor la acesta. A ti independent numai față de puterea oficială, nu înseamnă a fi independent, ci opozant. Adevărata independență nu depinde nici de opoziție. Cea mai mare parte a noilor cotidie și săptămadae și-au ales imediat o culoare politică. Se poate, cu o precizie destul de mare, să împărțim presa sovietică actuală în trei grupe: grupa pro-Gorbaciov, grupa pro-Elțin și grupa anti-Gorbaciov-Elțin (care nu-i iartă lui Gorbaciov de a fi început perestroika și lui Elțin de a voi să o urmeze într-un mod atît de radical). Mai există două curente: presa pro-comunistă și presa anti-comunistă. Independentul nu se va întîlni cu nici una dintre aceste tabere. Regulamentul său interzice activitatea oricărei organizații politice în interiorul redacției, dar fiecare membru este liber să aparțină unui partid democratic la alegerea sa, aceasta nu-l privește decît pe el însuși. Noi vom trata cîntor un punct de vedere cri-

La voie du journalisme : l'indépendance

Vitali TRETIAKOV

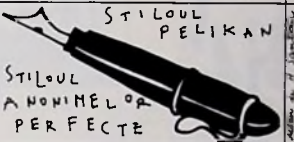
En choisissant d'appeler notre journal -L'Independent-, nous empruntons un chemin plutôt banal de nos jours. Nous ne sommes pas les premiers, mais nos ambitions ne se limitent pas seulement à inscrire ce mot en première page. Nous sommes déterminés à parcourir le chemin de l'indépendance jusqu'au bout, jusqu'au point où, au-delà de l'objectif, l'indépendance devient une habitude, l'essence même de la profession, un style de vie.

Am auzit mulți oameni reacționînd la numele de "Independent" în acești termeni: "Nu poți trăi în societate fiind liber /independent/". (...) Să fim clari: sint de acord cu aceste remarci și cu toate discursurile care subliniază dependența noastră în viață. Am totuși o mică obiecție, un contra-argument, unul singur, dar foarte important, pentru a continua să apar numele pe care l-am dat ziarului nostru.

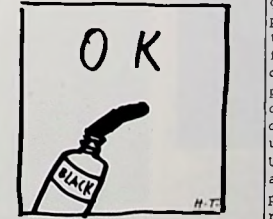
Condițiile exterioare ale vieții tac ca toată lumea să se afle în aceeași dependență, dar aici este vorba despre independența spiritului, a caracterului. Aceasta nu înseamnă că individul "independent" nu este dependent de dispoziția sa sau, de exemplu, de părerea soției sale. El este în mod obligatoriu dependent: de sursele sale de venit, de lege, de circulația rutieră, de o mie și una de alte condiții. Dar aceasta nu-l împiedică să reziste și să-l facă să iasă în mod radical din rînd, din rutină, din convenții, din păreri și valori tradiționale. Acest "ceva" constituie tocmai programul pe care ni-l fixăm noi, ziaristii, și acesta este un program în întregime concret.

Din păcate, noi n-am avut în URSS un jurnal național care să fi putut turniza o informație completă despre ceea ce se petrece în propria noastră țară, fără confiscare de evenimente sau persoane. (...) Acest ziar trebuie să dea cititorilor săi, în măsura în care e posibil, o informație exhaustivă asupra a ceea ce se întîmplă acolo unde trăim. Aceasta este datoria noastră față de cititori. Dar este, în același timp, și o obligație pentru ziarul nostru văzut ca întreprindere comercială. Noi vrem să fim citați, și pentru aceasta, să fim cumpărați.

ții de la Independentul au intenția de a publica în coloanele sale păreri diferite asupra aceluiași probleme. Aceste păreri nu vor face obiectul unei rubrici speciale, ci se vor înscris într-un demers sistematic. Cititorul nu are nici timpul, nici banii pentru a parcurge două duzini de ziare pentru a căuta și confrunța diverse poziții. El are dreptul de a putea urmări marile și micile dezbateri ale societății în ziarul pe care l-a cumpărat de dimineață și care va fi, poate, singurul. Și acest ziar trebuie să fie Independentul. De orientare democratică, Independentul va deschide coloanele tuturor opiniilor care se exprimă în societatea noastră. Căci, altă datorie a ziaristului constă în a nu-si impune niciodată propriul punct de vedere. Fîind autorizat să își susțină opiniile, el nu trebuie să omită să le menționeze pe cele ale altora. (...) Un ziar este dator, și Independentul se va strădui să o facă - să publice în primul rînd părerea martorilor oculari și a specialiștilor, dar nu poate, în nici un caz, cu excepția cazurilor de forță majoră, să pronunțe o părere generală a redacției. Se impune o întrebare: cum va putea cititorul să definească atunci linia generală a ziarului, poziția sa în cadrul luptei politice și sociale care are loc acum în URSS? Raspunsul

tic programele tuturor partidelor, tuturor guvernelor, sintem gata să-i laudăm pe Gorbaciov și Rîjkov, să-i criticăm pe Elțin și Popov. Nu o vom face decît dacă redactorii ziarului și salariații sai vor avea o rațiune convingătoare de a tămia sau de a critica. Independența noastră se arță în aspirația, pe măsura puterilor noastre, s-o sperăm, de a-i informa complet și obiectiv pe cititorii, de a comenta cu regularitate evenimentele care o impun, a reflecta în coloanele noastre nu punctul de vedere îngust sau larg al cutărei grupări, ci, pe cît este posibil, toate opiniile, fără a le deforma, lăsîndu-i jurnalistului dreptul de a avea propria sa privire asupra lucrurilor și de de a o exprima. După cum vedeți, programul nostru este umitor de simplu și banal. Un singur lucru mă miră: de a nu se fi găsit nimeni în presa sovietică care să doarească să-l aplice. Noi vor încerca s-o facem !

preferat să tacă neștiind cum va judeca articolul președintelui Mihail Gorbaciov. (...) În al doilea rînd, eu am ezitat să critice articolul unei persoane ai cărei nume este un simbol al luptei împotriva totalitarismului sovietic. Nici

(din Nezavisimaja gazeta, nr. 1/21 decembrie 1990, p. 8)

- varianta în limba franceză -

traducere:

CHRISTIANA SALĂGEANU

Drawing theatre

Pretexte la ilustrațiile lui F. S t a r o w i e y s k i

IOAN GALEA

1
 a o privire mai atentă, singele au
 vărăților creatori trebuie să conțină
 și "globule ale revoltei"; fie împotri-
 va lumii sau a ta însuși, împotriva unor
 idei, forțe, principii sau prejudecăți.
 Încercarea de a pune în discuție, de
 a conjuga o asemenea premisă fie și nu-
 mai cu artele vizuale, îți este peste
 puteri, poate și pentru inconsistența
 unor criterii de atordare ce-mi sînt,
 deocamdată, la îndemînă.

Can ce arie acopera noțele manifi-
 ste ale revoltei? care-i este pragu-
 minimal? - iată, doar, două posibile
 întrebări preliminare ce pot structura
 un număr mare de pagini. Cert este că
 sentimentul revoltei este comun tuturor
 oamenilor - și nu numai lor! - cu pen-
 dere însemnata în orientarea - pe din-
 launtru și pe dinafară - a noastră.
 Aproape că ar înraza să adăugăm că
 se revoltă pe orientare!
 "Cochetarii" cu revolte peste care
 două puncte de vedere artistice, de ar-

opera. (Exemple. Cîteva, de-a valma, vi-
 zînd ambele ipostaze: Jacopo da Pon-
 tormo, Van Gogh și Gauguin, oricare
 dintre dadaïști, Sophie, gorila din
 Rotterdam; Yoko Ono, ale carei sfaturi
 - probabil extrase direct din manifes-
 tul autodistrugerii lansat de G. Metz-
 ger - încă n-au fost puse în practică;
 "Olympia" lui Manet, "Domnișoarele din
 Avignon" (Picasso), "Pătrat negru pe
 fond alb" (Malevici), operele lui:
 Schwitters sau Duchamp, ce-a mai rămas
 din pinzele sfîrtecate de cuțitul unui
 Fontana sau pușca lui Niki de Saint-
 -Phalle, ca să nu mai vorbim de aruncă-
 torul de flăcări al lui Yves Klein).

Artistul revoltat sau opera revol-
 tătoare, iată două ipostaze familiare
 (cu precădere) istoriei recente, dar nu
 numai, pentru că orice creator, prin în-
 susul actului creației, se revoltă, în pri-
 mul rînd, împotriva mărginirii sale
 umane, aspirînd spre Divinitate. Pu-
 tîni au reușit, unii au socat doar,
 majoritatea fiind înregimentați în
 capitolul "bizariilor" din istoria
 artelor vizuale.

Tipologia revoltei decurge din în-
 sasi substanța ei.

In loc de concluzie:

(Vara anului 1984, unceva îîngă

Marea Nordului, într-un mic orașel din
 vechea Prusie. Capela vechiului centru
 mănăstiresc, veche de peste 600 ani, dis-
 trusa în cel de-al doilea război mondi-
 al și restaurată impecabil, găzduiește
 o expoziție de artă contemporană polo-
 neză itinerantă. Panourile decupează
 spațiul aproape labirintic, inițiativ,
 lumina excelentă, camere TV etc. In lo-
 cui unde ar fi trebuit să se găsească
 altarul, o lucrare de mari dimensiuni
 (carbune/hirtie) înfățișînd un om stînd
 turcește. Cu un cuțit imens își taie
 sexul feliî pe un tocător de bucătărie.
 Printr-un act conștient asumat, omul se
 autodesființează. Și nu întîmplător a-
 cest act de disperare se săvîrșeste pe
 locul altarului. Impactul a fost deose-
 bit de puternic, obsedant, provocator, în
 ciuda stării de mutenie instalată.
 REVOLTA METAFIZICĂ)

"Pictati cu singele vostru
 Pictati pina la pierderea cunostintei
 Pictati pina ce va aati duhul!"

(text reproduș din cartea lui Jean Gimpel
 "Despre artă și artiști", Meridiane, Bucu-
 rești, 1973, p. 166).

R E V O L U T A
LIMBAJULESCU

Să scriu despre revolta limbajului...
Un text cu acest (sub)titlu ar trebui să se refere la o resurrecție a conținutului în fața expresiei devenită inexpressivă, inoperantă... Sună de-a dreptul fantastic: o "maree" a înăuntrului cuprinzând forma neîncapătoare opacizată, rigidizată -matrice topită de lava senzului în curs de volatilizare...

O revoltă a limbajului ar însemna greva cuvintelor cotidiene, mutilate de grabă, de plictis, de oboseală, de nerăbdare... În atâtea feluri poți mutila un cuvânt! Repetat neîncetat, ca într-un ecou, cuvântul își pierde treptat sensul, legătura aceea subțire și elastică între formă și înțeles...

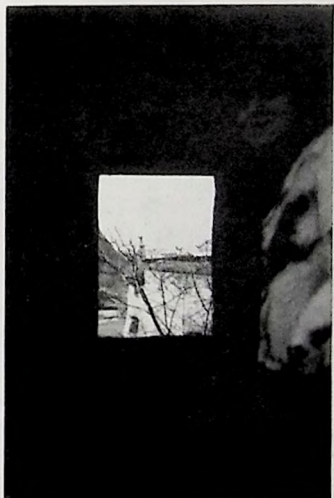
După ce au fost flagetate peste tot, fluturate alături de drapelulele gaurite, cuvintele atât de dragi - "libertate", "popor", "democrație", "liberalizare" - își pierd încetul cu încetul înțelesul în contextul volatilizării conturelor. Dintr-o dată libertatea nu mai e ceea ce credeam, iar unii devin mai egali decât alții, pe care totuși îi pindesc zi de zi... Obosim nu de idei, ci de cuvinte umflate, părăsite de sens...

XXX

Cu impresii proaspete de la spectacolul de teatru văzut ieri seară la Théâtre de la Huchette cu piesele lui Ionesco Cîntăreata cheală și Lecția, îmi dau seama că poate nimic nu poate fi mai expresiv spus despre subiectul în discuție - "revolta limbajului" - decât înseși replicile piesei... În Cîntăreata cheală, doamna și domnul Smith, vorbind despre doamna și domnul Bobby Watson, remarcă taptul că "deoarece aveau același nume, erau permanent confunđați unul cu altul, atunci cînd erau împreună"; apariția pompierului declanșează în cele patru personaje (doamna și domnul Smith, doamna și domnul Martin) trezirea instinctului vorbirii, al contradicției. În cele din urmă, parcă fiecare personaj se zidește în propria vorbire, în propria bomboroseală, cele patru "discursuri" fiind absolut paralele...

În Lecția asistăm la o demonstrație a felului în care limbajul poate ucide. Marie, servitoarea profesorului, remarcă, la fel de placidă înainte ca și după crimă: "La philologie mène au pire!" (Înainte de uciderea elevului) și "La philologie mène au crime, je le savais!" (după...) În teoria profesorului, (din piesă) "toate" limbile neospaniole se deosebesc prin diferențe insesizabile... În fond, toate limbile, mai precis, toate limbajele pot naște aceeași barieră a neînțelegerii, a unui mecanism lingvistic steril...

O posibilă "morală" a celor două piese ionesciene ar fi aceea că omul e condamnat a fi pradă limbajului devorator... Forma care devorează, care distruge fondul, ca un cariu, un virus, o formă de cancer spiritual... Sună cam pesimist, e-adevărat, dar zi de zi mi se pare că în jurul meu se zidește această formă a degradării lingvistice de care mă apără cu turie izolindu-mă în mijlocul cărților...

Regizorul RADU DIMULESCU este cunoscut publicului arădean încă din primii ani ai deceniului 9. Va mai amintii, desigur, spectacolul cu Vicleniile lui Scapin de Moliere, cu Valentin Voicila în rolul titular. Ceea ce nu se știe este că regizorul Radu Dimulescu a pus în scenă, tot la Arad, piessa Omul care s-a trezit vorbind singur de Adrian Dohotaru: însă pînă la urmă actorii... s-au trezit vorbind singuri, deoarece (după șapte vizionări) spectacolul a fost interzis.

Domnul Radu Dimulescu a revenit în țară după șase ani de activitate teatrală la Tel-Aviv (la un teatru de păpuși). Din septembrie 90 este angajat permanent al TSA și pregătește un spectacol cu Candide al lui Voltaire, în dramaturgie proprie.

Îi mulțumim pentru amabilitatea și promptitudinea cu care a răspuns la cele trei întrebări-julger adresa de revista noastră.

Redacția

1. Sinteti un revoltat, domnule Dimulescu? (în teatru și/sau...)
2. Credeți în ideea că teatrul poate revoluționa lumea?
3. Pe cînd la Arad un Ionesco, un Havel, un Vignișec?

1. Sint un ciclotimic! Am momente de revoltă. Pot spune, însă, cu certitudine, că sînt un perpetuu nemulțumit. Nu cred foarte mult în revoluții și în revolte. Ele nu fac altceva decît să înlocuiască o formă de nemulțumire cu o alta. În teatru m-am străduit să-mi schimb "stilul" în funcție de text. Caut permanent să fac ceva nou față de ceea ce am făcut pînă atunci, dar fără pretenții revoluționare! Iar dacă voi revoluționa vreodată ceva, va fi pur și simplu spontan!

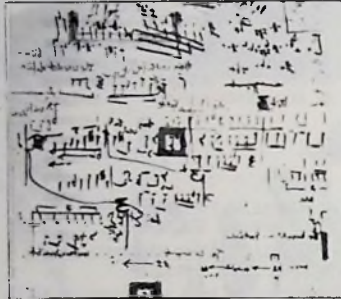
2. Teatrul nu a fost creat pentru a revoluționa lumea și nici nu o va revoluționa. Teatrul are un efect de vindecare și nu de inoculare. Ceea ce pot, însă, afirma cu certitudine este că teatrul a avut, are și va avea, întotdeauna, de suferit de pe urma revoluțiilor și în plan ideatic și în plan estetic. Perioadele prer evoluționare îi sînt însă foarte fertile.

3. Sînt unul din oamenii care fac un act artistic în măsura în care simt că el răspunde unei necesități sociale. În clipa de față nu cred că Ionesco ar putea comunica, prin mine, ceva Aradului. La Havel nu am avut încă acces, el nefiind tradus în ebraică, iar de la întoarcerea mea în țară nu am reușit să fac rost de vreunul din textele a căror circulație îmi este necunoscută. De Vignișec am auzit în urmă cu două luni: "Mamă, Agția povestesc în actul doi ce se întîmplă în actul întâi".

Dar timpul nu este încă pierdut, iar inteltecțiunea românului spune că mai bine mai tîrziu decît niciodată. Mai bucuros sînt însă că se poate monta orice. Nemulțumirea mea este însă imensă, ca în fata unei nopți de iubire pe care ai obținut-o prea ușor.

Șocul Muzicii Contemporane

Invocarea trecutului, abandonarea și chiar admonestarea prezentului, teama de viitor - iată conduita melnomanului, probabil din totdeauna. Încă din copilăria ei, consecventă și la cele lalte vârste, istoria muzicii europene consemnează declarații de protest ori opinii minimalizatoare la adresa prezentului, în contrast cu revendicarea ori nostalgia trecutului. " Cînd era cîntată la instrumente simple, muzica era castă și modestă" (Boethius - sec. VI); sau " muzica a fost la început discretă, simplă și directă, masculină și de înaltă moralitate" (Jacob din Liège - sec. XV); sau " în pofida culmilor de strălucire pe care le-a atins muzica modernă, ea nu aduce nici pe departe cu capodoperele vechilor

maestri (...). Astfel, cu toată originalitatea și măiestria lor, contemporanii noștri nu dețin acea putere, pe care o avea muzica veche, de a ne însufla virtute, de a ne inspira atît de binefăcător și cu înfinită alinare" (Vicenzo Galilei - sec. XVI); sau "tinerii compozitori se iubesc atît de mult pe sine, încît cred că le stă în puteri să corupă și să distrugă bunele legi de odinioară, moștenite de la maestrii lor... ,compunînd însuși cîteva note fără grație" (G.M. Artusi - sec. XVII); sau " s-a cîntat recent uvertura la opera Fidelio de Beethoven și toți muzicienii și melomanii obiectivi au fost de părere că de mult nu s-a mai auzit ceva atît de incoerent, strident, confuz și disonant" (August von Kotzebue - sec. XIX); sau "nimic nu egalează arta modernă, cînd e vorba de a steriliza viața. Fenolul nici nu se compară cu ea!" (Aldous Huxley - sec. XX). În fața fiecărei prime audiții, organismul nostru probabil că secretă un fel de suc propriu, pro-comprehensiv și anti-agresiv, care ușurează digestia muzicii respective. Unii vorbesc de prejudecăți sau de preconcepții; alții reclamă inconștientul cu acele zone de avertizare, premoniționale, alimentate de experiența în domeniu. Adevărul e că mai întotdeauna mergem la concert cu o anume predispoziție, pregătiți să recepționăm o anume muzică; avem, deci, o pregătire apenceptivă. Cînd însă ceea ce auzim e, cu totul nou, altceva decît ne așteptam, imprevizibil și iconoclastic, ființa noastră suferă un șoc, o indigestie care trebuie tratată: ori obisnuind trespăsit organismul cu noile muzici (vaccinîndu-l, adică); ori instituiind un regim dietetic, sprijinit pe administrarea exclusivă a acelor muzici care știm că ne privesc (și ne plac). Desigur, singurul remediu autentic (în același timp și agent profilactic) constă în vaccinarea, în

adaptarea la noile condiții, la realitatea în mijlocul căreia existăm. Celălalt "tratament" duce în cele din urmă la infirmitate și alienare. Se întîmplă însă uneori ca impactul cu insolitul să fie de bun augur. Sînt acele șocuri potențatoare, tîmduitoare, în timpul cărora ființa noastră sublimează (și este sublimată de) o realitate ce-i este încorporată, funciară. Nici vorbă de preparative întru înfîlțirea cu noul ori de prerogativele experienței muzicale anterioare. Sîntem pur și simplu, invadați și cuceriți de o lume sonoră inedită și insolită, străină și stranie, dorită însă în întimitatea ființei noastre. Noua muzica ne posedă, iar noi ne abandonăm ei. Orizontul nostru de așteptare este, astfel, substituit de un orizont al speranței (al deventrii). Atunci, obișnuința (și liniștea) celulelor ce sînt este în-locuită de revolta celulelor ce va să vină. Este momentul cînd trecutul, prezentul și viitorul converg, se tocesc într-un timp unic : un timp al revelației purificatoare.

Liviu Iănceanu

"Cînd văd cum se petrec lucrurile, spune ei, am impresia că Havel e mereu în opoziție." Pe Skalnik l-am cunoscut pe cînd era vicepreședinte al secțiunii JAZZ din Praga. Timp de 10 ani, această asociație a organizat mișcarea culturală underground care a dus la revoluția din noiembrie. Dacă Charta 77 gîndea, secțiunea Jazz acțiunea. Puterea nu s-a înșeliat: pericolul acolo era. Skalnik și prietenii săi au petrecut un an și jumătate în închisoare. Skalnik avea deja barba cea mai lungă a underground-ului, o referință. Șederea sa la racoare n-a liniștit lucrurile. Mare prieten al

PRIMA REPUBLICĂ ROCK

(extrase din articolul lui

Christophe Nick Cehoslovacia: Havel din revista "Actuel", nr 136, octombrie, 1990, p. 180).

"El a adunat artiști, muzicieni de jazz și intelectuali provos, pentru a fonda prima Republică rock."

"Joska Skalnik era unul dintre cei șase consilieri numiți de Havel de la alegerea sa ca președinte. Acum cîteva săptămîni el a demisionat pentru a se întoarce în atelierul sau de pictură."

lui Havel, el face parte din cercul foarte restrîns al artiștilor care l-au invitat pe viitorul președinte ce este contra-cultura: Zappa, Eno, Miles Davis, și compania.

(...)

Skalnik trebuia să lanseze marile proiecte culturale: vitrina Cehoslovaciei pentru restul lumii. Dar - pentru Havel și prietenii săi - și singurul mijloc de a transforma benefic mentalitatea ... Utopica, această întoarcere la rădăcinile spiritului hippie, ale celui din Mai 68 și ale revoluțiilor mentale din anii șaptezeci ?

"Artiștii pot schimba viața și privirea pe care o purtam asupra vieții, spune Skalnik, dar ei nu pot schimba economia ! Cultura deschide libertatea, dar ea nu ia de mină muncitorii. Acum cîteva timp, un ziarist l-a întrebat pe un prieten al lui Havel: cînd deci credeți dumneavoastră că străzile Prăgii vor fi, în sfîrșit curate ? El a răspuns: cînd oamenii le vor curăța. În ziua cînd Havel a ajuns la Castel oamenii și-au zis: bun, iată, s-a terminat, acum o să avem totul. Dar oamenii n-au curățat străzile ..."

traducere: L. Holuță

Avant leur concert à Prague, le Rolling Stones étaient reçus par le président. Pour fêter l'événement, la municipalité avait construit une langue géante sur le socle de la statue de Staline qui dominait la ville.

REVOLUȚIA rockerilor

Interviucul STEPAN leaderul trupei rock timișorene PRO MUSICA

R.: - Domnule Stepan, există vreo influență a Revoluției din decembrie 1989 asupra muzicii rock din România ?

ILIE STEPAN: - Înainte de Revoluția din 89, la începutul fiecărui spectacol aveam foarte mari emoții: cum te miști pe scenă, ce cânti, se aflau printre noi, în culise, în sală, oameni cu "ochi albaștri" care ne impuneau o anumită conduită. Acum sîntem liberi. Putem cînta ce vrem, putem să ne mișcam în scena cum dorim. Asta ar fi un aspect. Al doilea aspect apare în planul compozițional. Înainte, un text trebuia să treacă prin niște comisii, să fie aprobat de cei de sus, ca apoi să poată fi cîntat. Acum putem cînta.

R.: - Care sînt șansele unor tineri care vor să constituie o trupă rock ? Ma refer la procurarea aparaturii.

ILIE STEPAN: - Este foarte greu. Aș începe cu un exemplu foarte simplu: o chitară. Un tînar, să zicem pînă în 20 de ani, ca să poată cînta, are nevoie de o chitară bună. Să luăm un exemplu concret. O chitară "FENDER STRATOCASTER" costă în jur de 1600 mărți, fără liberalizarea prețurilor. Și asta e un model ieftin. N-are nici un sens să calculăm cît face la negru. La această sumă, chitaristul tînar nu are posibilitatea să ajungă. Iși ia o copie, care și aia costă 400-500 DM, tînd cont de faptul că acest instrument trebuie cumpărat din străinătate, în magazinele noastre nemalexistînd de cîțiva ani. Un amplificator de chitară sub 40.000 lei nici nu poate fi obținut. Ca să nu mai vorbesc de pedale sau de efecte... Pentru un simplu instrumentist, se ajunge la o sumă care ține de domeniul fantasticului. Aceasta, pentru generația tînară, reprezintă un handicap serios.

R.: - Și totuși, care ar fi soluțiile ?

ILIE STEPAN: - Există o soluție: construcția artizanală. Imbucurător este faptul că, în ciuda acestor probleme, în Timișoara există foarte multe trupe tinere.

R.: - În privința obținerii unui atestat de liber-profesionist, ce s-a schimbat față de anii trecuți ?

ILIE STEPAN: - Absolut nimic. Deci tu, ca trupă, îți iei sculele în spate și mergi la București să obții atestatul de liber-profesionist, în fața unei comisii ai cărei membri îl slăveau, pînă în decembrie 89 pe "cel mai iubit fiu al poporului" sau cîntau diferite magistrare albastre. E exact ca și cum Eric Clapton sau, să zic, un Garry Moore s-ar duce să-și ia atestatul în fața membrilor formației "Modern Talking" ! Din nou, o ineptie...

R.: - Deci nu s-au schimbat prea multe du pa Revoluție ?

ILIE STEPAN: - Pot să zic că mi se pare normal. Noi am făcut o revoluție anti-comunistă, împotriva secretarului general per Nicolae Ceaușescu și ne-am trezit în fruntea țării cu secretarul general etc, Ion Iliescu.

R.: - Există șansa să avem parte de o revoluție a rockerilor ?

ILIE STEPAN: - Da, există toate șansele.

R.: - Cum a fost privită muzica rock înainte ?

ILIE STEPAN: - Procesul de creație și chiar întreaga muzica rock a fost văzută ca un soi de huliganism, o adunătură de bărboși și piteoși pe o scenă, care nu au nimic comun cu muzica. Cel puțin asta era părerea oficialităților comuniste.

R.: - Iar acum ?

ILIE STEPAN: - Păi, dacă tot comuniștii sînt la putere, cum ai vrea să fie privită ? Că nu e așa, te poate convinge orice spectacol rock.

interviul realizat de LUCIA ROBITU și
CATALIN CRISTIȚI

(va urma)

JEFF BECK · BOOM · Guitar Shop

Un album și un concert al
populului teribil al rock-ului
englez -

Într-un studio de repetiții, în Sussex, între Londra și Brighton își desăvîrșeste JEFF BECK, chitarist strălucitor și versatil, reeducarea artistică. Cartea de vizită a personajului traduce totuși foarte bine miracolele de care e capabil: după o participare remarcată la Yardbirds, la sfîrșitul anilor 60, el fondează grupul Jeff Beck cu Rod Stewart și Ron Wood. În timpul deceniilor 70 și 80, el își înnoțește experiențele muzicale, cîntînd alături de Max Middleton, Jan Hammer, Carmine Appice, Tim Boggert, Mick Jagger, Sting și Tina Turner. De fiecare dată, el profită din aceste experiențe pentru a explora noi domenii, ca heavy metal, sau jazz-rock-ul. Le părăsește apoi, abandonînd terenul defrișat unor discipoli (nu întotdeauna) recunoscuți.

Probe incontestabile ale măiestriei sale: albume ca "Beck-

Ola", "Blow-by-blow" sau "Wired" toate înainte de 1980, sînt încă puncte de referință. De atunci, ne-initiații vor înțelege mai bine de ce reîntorcerea aceluia care a îndrăznit să refuze avansurile Rolling Stones-ilor constituie un autentic eveniment. El a ales să lucreze cu Terry Bozzio la baterie și Tony Hymas la claviatură, pentru un album imens numit "Guitar shop" (La Eric) în care își permite să-și permi-

ta orice!) să imbine blues și reggae, funk și hard rock: e felul propriu în care el, avangard distul, potrivește ceasurile.

Dar Jeff Beck nu e mai puțin un om cu capul pe umeri: "Astăzi, ne-a spus el, tehnologia a corupt muzica, sînt puține inovații, numai sonorități și cuvinte în straturi suprapuse. Toate acestea se rezumă la o frustrantă cursă după bani, pe care o înșosește destul de ușor și care, după

mine, va duce într-o bună zi la o implozie artistică. Emoția provine din ceea ce este adevărat, nu din vacuitatea muzicii pop actuale. În această stare de spirit am înregistrat "Guitar shop", în prima zi în studio, nimic nu era scris, nici pregătit." O "metodă" de lucru care, în mod evident, îi aduce noroc lui Beck: albumul său este, fără nici o îndoială, unul dintre cele mai bune pe care le-a înregistrat vreodată.

GILLES RENAULT

(extras din revista
Le Nouvel Observateur, mai 1990,
p.134).

În concert la Paris, 4 mai

Traducere: Ligia Holuță

SIMETRIA MARILOR EXPERIMENTE ALE ISTORIEI

THE WAR IS OVER IF YOU WANT IT

P

ornind dinspre peninsula arabică spre lunca Eufra-
tului, acum 5000 de ani, primele triburi semitice intrau în
contact cu o civilizație bimilenară. Extinderea deșertului
arabic alunga pe rând neamurile păstorești din peninsula
spre Euftrat. Noi credem că era loc pentru toți în marea
experiență a statelor-cetăți de pe acest pământ edenic. O
părăsire a grădinilor înfloritoare dintre Tigru și Euftrat
pentru un tărâm nesigur era de domeniul neverosimilului. Și
totuși, în jurul anului 1990 înaintea erei noastre familia
lui Avraam părăsește orașul Ur pentru ratiuna superioară
de organizare a vieții sociale. Era un act de curaj. Era
răsești forfota orașelor în favoarea unei societăți mono-
claste, monoteiste și revoluționară avânt la letre. Drumul
pustietăților nu era presărat cu roze. Era începutul unei
Experiențe. Au trebuit să treacă aproape 600 de ani până
la stabilirea triburilor ebraice în Palestina, pe urmele lă-
sate de Avraam. Fermentii civilizatori din croazetă de se-
minții de pe malurile sud-estice ale Mării Mediterane se
vor răspîndi tot spre Apus. Asemenea enzimelor, vechea reli-
gie monoteistă va constitui terenul pentru înălțarea morală
pe o nouă treaptă, cea a creștinismului. Era încă o Experien-
ță.

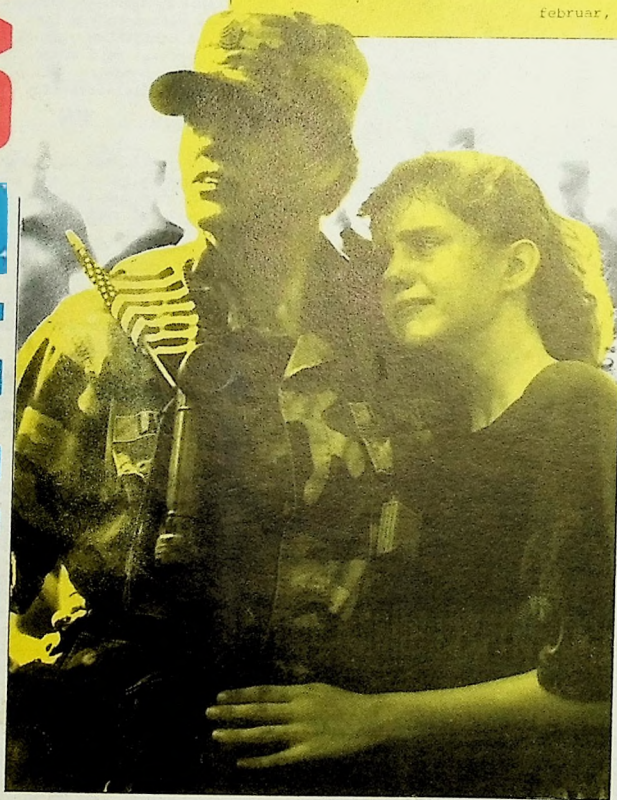
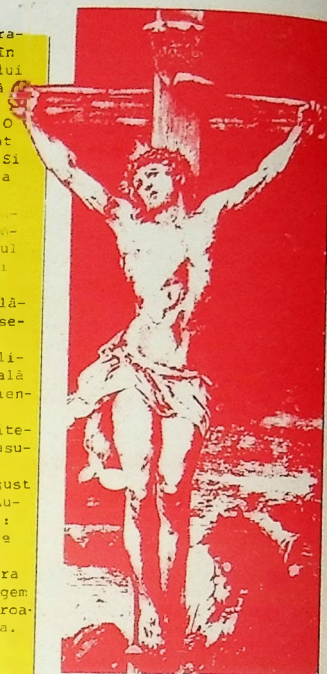
Astăzi, după alți 1990 de ani, ne întrebăm asupra limite-
lor creșterii civilizației noastre iudeo-creștine și nu asu-
pra creșterii limitelor acesteia.

Inviaza armatei irakiene la gurile Eufraților în august
1990 -aidoma unui Blitz-Krieg - dă semne de schimbare a Lu-
mi. O schimbare a axei de sensuri Est-Vest cu o nouă axă:
Nord-Sud. Civilizația dinamică a Nordului este și se va
implicată moral în criza din Golful Persic.

Contrainviaza Nordului în peninsula arabică și la gura
Eufraților presupune asumarea unei experiențe noi. Înțelegem
o eliberare a punctului cel mai fierbinte al Terrei de teroa-
rea zeului războiului. Acolo unde curge smoala și pucioasa.

DAN DEMEA

februar, 1991

COLEGIUL DE REDACȚIE

Florin Didilescu Călin Man
Ioan Galea Ovidiu Perican
Ligia Holuță Gheorghe Săbău
Florin Horoiu Viorel Simulev
Liliana Frandabur-Torchet

conversația

Măchetă și prezentare artistică
Iosif Stroia

REDACȚIA: Bd. Revoluției 85, Arad
Tiraj: 1000 exemplare
Tipografia:

CEEA & "Pondique" & "Precizia" ARAD